

KHETI DUNIYAN, PATIALA

All Subject to Patiala Jurisdiction.

www.khetiduniyan.in

Editor : Jagpreet Singh • RNI/42269/83 • Issue Dated 09-12-2023 • Vol.41 No.49 • Ph. : 0175-2214575, 90410-14575 • Page : 16 E-mail : khetiduniyan1983@gmail.com

ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ

Rs.10/-

ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਖਬਾਰ (ਨਿਰੂਜ-ਪੇਪਰ)

ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਅਤੇ ਰੋਪੜ) ਵਿੱਚ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜਲਦੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕਣਕ ਦਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰੋ

ਹਰ ਸਾਲ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦਾ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਝਾੜ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਪੱਕਸੀਨੀਆਂ ਸਟਰਾਈਫਾਰਮਿਸ ਟਰੀਟੀਸੀ ਨਾਮਕ ਉੱਲੀ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਣ ਇੱਕ ਖੇਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਖੇਤ ਤੱਕ ਹਵਾ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਅਤੇ ਰੋਪੜ) ਵਿੱਚ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜਲਦੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਣ ਜੋ ਕਿ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸਮ ਬੀਜੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕਣ ਉੱਥੇ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਕੀ ਨਾਲ ਕੇ ਜਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ

ਪੀ. ਏ. ਯੂ. ਵਲੋਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਉਲੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ		
ਉਲੀਨਾਸ਼ਕ	ਤਕਨੀਕੀ ਨਾਂ	ਮਾਤਰਾ/ਏਕੜ
ਕੈਵੀਅਟ 25WG	ਟੈਬੂਕੋਨਾਜ਼ੋਲ	200 ਗ੍ਰਾਮ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ
ਨਟੀਵ 75WG	ਟਰਾਈਫਲੋਕਸਮੈਟ੍ਰੀਬਿਨ+ਟੈਬੂਕੋਨਾਜ਼ੋਲ	120 ਗ੍ਰਾਮ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ
ਐਮਪੈਕਟ ਐਕਸਟਰਾ 25.5SC	ਐਜ਼ੋਕਸੀਮੈਟ੍ਰੀਬਿਨ+ਸਾਈਪ੍ਰੋਕੋਨਾਜ਼ੋਲ	200 ਮਿ. ਲਿ. ਨੂੰ 200 ਲਿਟਰ
ਓਪੋਰਾ 18.3SE	ਪਾਈਰਿਥਲੋਸਟ੍ਰੀਬਿਨ+ਇਪ੍ਰੋਕਸੀਕਿਨਾਜ਼ੋਲ	ਪਾਣੀ ਵਿਚ
ਕਸਟੋਡੀਆ 320SC	ਐਜ਼ੋਕਸੀਮੈਟ੍ਰੀਬਿਨ+ਟੈਬੂਕੋਨਾਜ਼ੋਲ	ਘੋਲ ਕੇ
ਟਿਲਟ 25EC/ਸ਼ਾਈਨ 25EC/ਬੰਪਰ 25EC/ਸਟਿਲਟ 25EC/ਕੰਪਾਸ 25EC/ਮਰਕੋਲ 25EC	ਪ੍ਰੋਪੀਕੋਨਾਜ਼ੋਲ	

ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਨਾਲ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਨੁਕੂਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬੇ ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਭਿਆਨਕ

ਰੂਪ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਝਾੜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੀਮ

ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੁਕੰਨਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦੀ ਸਹੀ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੀਲੇ ਜਾਂ ਹਲਦੀ ਰੰਗੇ ਧੂੜੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧੂੜਾ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੀਲਾਪਨ ਕਿਸੇ ਲਾਘੂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ/ਪਾਣੀ/ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦਾ ਹਮਲਾ ਧੌੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦੀ ਧੌੜੀ/ਧੌੜੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਉਲੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਫਿੜਕਾਅ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਲੀਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਫਿੜਕਾਅ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਮਿਕਦਾਰ ਅਤੇ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਲੀਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਫਿੜਕਾਅ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੋਨ ਵਾਲੀ ਨੋਜ਼ਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰੋ। ਉਲੀਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਫਿੜਕਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਦੇ ਰਹੋ, ਜੇਕਰ ਬਿਮਾਰੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਤਾਂ ਫਿੜਕਾਅ ਦੁਹਰਾਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਲੀਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਫਿੜਕਾਅ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਝਾੜ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੌਦਾ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨ (ਮੋ. 97791-29665)

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਈਥੇਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ

ਘਰੇਲੂ ਖਪਤ ਲਈ ਖੰਡ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸਪਲਾਈ ਸਾਲ 2023-24 ਵਿਚ ਈਥੇਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ 'ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦੇ ਰਸ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2023-24 ਵਿਚ ਈਥੇਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ 'ਬੀ-ਸੀਰੇ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਖੰਡ ਉਦਯੋਗ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਲ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਓ. ਐੱਮ. ਸੀ.) ਨੂੰ ਬੀ-ਹੈਵੀ ਸੀਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਈਥੇਨਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੰਤਰਾਲਾ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਾਲ 2023-24 (ਅਕਤੂਬਰ-ਸਤੰਬਰ) ਵਿਚ ਖੰਡ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸ਼ੱਕਰ ਕਾਰਖਾਨਾ ਸੰਘ (ਐੱਨ. ਐੱਫ. ਸੀ. ਐੱਸ. ਐੱਫ.) ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੀ. ਨਾਈਕਨਵਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੈਅ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੀ-ਸੀਰੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਈਥੇਨਾਲ ਦਾ ਭਾਰੀ ਭੰਡਾਰ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀ-ਹੈਵੀ ਸੀਰੇ ਤੋਂ ਓ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ 'ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ' ਤੋਂ ਈਥੇਨਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਟੈਂਡਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕੱਲੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਅਤੇ ਖੰਡ ਸਿਰਫ ਤੋਂ ਈਥੇਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁੱਝ ਇਕਾਈਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਇਕਾਈਆਂ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਨਐਕਟਿਵ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

KS Group PUNJAB
www.ksagrotech.org
sales@ksagrotech.org

ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਖੁਸ਼ਹਾਲ

ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਟਰਾ-ਰੀਪਰ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਓ

KSA Straw Reaper

Contact No.
+91 92170-70555
+91 92170-71755

ਕੇ.ਐਸ. ਐਗਰੋਟੈਕ ਪ੍ਰਾ.ਲਿ.
ਰਾਏਕੋਟ ਰੋਡ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਪੰਜਾਬ

ਕਣਕ ਦਾ ਪੀਲਾ ਪੈਣਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਉੱਗਣ ਤੋਂ ਬੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਣਕ ਦੇ ਪੀਲੇ ਪੈਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ : ਜਿਵੇਂ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਲੱਗਣਾ, ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ। ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਸਮਝ ਕੇ ਉੱਲੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਖਰਚਾ ਵੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਫਸਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੀ ਏ ਯੂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪੀ ਏ ਯੂ ਰਿਜ਼ਨਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਮੋ. 78883-56773)

ਕਣਕ ਦੇ ਪੀਲੇ ਪੈਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਹੱਲ

ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ

ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਵੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਦੇ ਅਧਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਲਰਾਠੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ 25% ਵੱਧ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਖਾਦ ਪਾਉ।

ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੂਟੇ ਝਾੜੀ ਵਰਗੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੱਤੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਪੀਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉੱਥੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਲਾਮਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘਾਟ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ 25 ਕਿਲੋ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ (2.1%) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਪਾਓ। ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ (0.5%) ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਏਕੜ ਲਈ ਇਕ ਕਿਲੋ ਜ਼ਿੰਕ ਸਲਫੇਟ ਤੇ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ ਅਣਬੁਝਿਆ ਚੂਨਾ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਘੋਲ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ 2-3 ਵਾਰੀ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਵੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ

ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਯੁੱਧ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਕਿਲੋ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਸਲਫੇਟ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਨੂੰ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਪਰੰਤ ਪਾਣੀ ਲਾ ਦਿਓ। ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਕਰਵਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਸਲਫੇਟ ਦੀ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਉੱਥੇ 2-3 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਫਤੇ-ਹਫਤੇ ਦੇ ਵਕਫੇ 'ਤੇ ਯੁੱਧ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਧਿਆਨ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਸਲਫੇਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਛਿੜਕਾਅ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਕਰੋ।

ਗੰਧਕ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਵੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰੇਤਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੰਧਕ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਠੋਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੂਟੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਜਾੜ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ। ਜੇਕਰ ਫਸਲ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਵਾਧੇ ਦੌਰਾਨ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬੱਦਲਵਾਈ ਜਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੰਧਕ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 100 ਕਿਲੋ ਜਿਪਸਮ ਜਾਂ 18 ਕਿਲੋ ਬੈਟੇਨਾਈਟ-ਸਲਫਰ (90%) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪਾਓ। ਜੇਕਰ ਫਾਸਫੋਰਸ ਤੱਤ

ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾੜੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪੀਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਪੀਲੇ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਤੋਂ ਗੁਲਾਬੀ-ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਚਟਾਖ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਚਟਾਖ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਲਕੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ 5-6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਣਕ-ਝੋਨਾ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਵਿਚ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ

ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਿਜਾਈ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜਿਪਸਮ ਪਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਪਸਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੇਲ ਉਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਤੇਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਪਸਮ ਦੇ ਕਣ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਜੰਮ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਸੜਨ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਕੀੜੇ

ਗੁਲਾਬੀ ਸੁੰਡੀ ਦਾ ਹਮਲਾ : ਸੁੰਡੀਆਂ ਛੋਟੀ ਫਸਲ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ

ਹਨ। ਸੁੰਡੀਆਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਤਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰਲਾ ਮਾਦਾ ਖਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੂਟੇ ਪੀਲੇ ਪੈ ਕੇ ਸੁੱਕ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁੰਡੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਈ ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬੀ ਸੁੰਡੀ ਦਾ ਹਮਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਣਕ ਨਾ ਬੀਜੋ। ਕਣਕ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਛੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹਨਾਂ ਸੁੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਹਮਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਏਕੜ ਲਈ 7 ਕਿਲੋ ਮੋਰਟਲ/ਰੀਜੈਂਟ 0.3 ਜੀ (ਫਿਪਰੋਨਿਲ) ਦਾ ਛੱਟਾ ਦਿਓ ਜਾਂ ਡਰਾਸਬਾਨ 20 ਈ ਸੀ ਡਰਾਸਬਾਨ 20 ਈ ਸੀ (ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫਾਸ) ਨੂੰ 20 ਕਿਲੋ ਗਿੱਲੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਗਿੱਲੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛੱਟਾ ਦਿਓ। ਜਾਂ 50 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਕੋਰਾਜ਼ਨ 18.5 ਐਸ ਸੀ (ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫਾਸ) ਨੂੰ 20 ਕਿਲੋ ਸਲੂਬੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਗਿੱਲੀ ਰੇਤ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਛੱਟਾ ਦਿਓ ਜਾਂ 50 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਕੋਰਾਜ਼ਨ 18.5 ਐਸ ਸੀ (ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫਾਸ) ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 80-100 ਲਿਟਰ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

ਸਿਉਂਕ : ਸਿਉਂਕ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਦੇ ਛੇਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਪੱਕਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਬੂਟੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰੇ ਬੂਟੇ ਸੌਖੇ ਹੀ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ 40 ਗ੍ਰਾਮ (ਬਾਇਆਮਿਥਿਕਸਮ) ਜਾਂ 160 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਡਰਾਸਬਾਨ/ਰੂਬਾਨ/ਡਰਮੈਟ 20 ਈ ਸੀ (ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫਾਸ) ਜਾਂ 80 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਨਿਊ ਨਿਕਸ 20 ਐਫ ਐਸ (ਇਮੀਲਾਕਲੋਪਰਿਡ + ਹੈਕਸਾਕੋਨਜ਼ੋਲ) ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਘੋਲ ਕੇ 40 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਦੀ ਪੱਕੇ ਫਰਸ਼, ਤਰਪਾਲ ਜਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਸ਼ੀਟ ਤੇ ਪਤਲੀ ਤਹਿ ਵਿਛਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਕੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਸੋਧੋ। ਨਿਊਨਿਕਸ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਕਾਂਗਿਆਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਬੀਜ ਦਾ ਉੱਗਣ ਸਮੇਂ ਪੰਛੀ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਹਮਲਾ ਰੇਤਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਮਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 7 ਕਿਲੋ ਮੋਰਟਲ 0.3 ਜੀ (ਫਿਪਰੋਨਿਲ) ਜਾਂ 1.2 ਲਿਟਰ ਡਰਾਸਬਾਨ 20 ਈ ਸੀ (ਕਲੋਰਪਾਈਰੀਫਾਸ) ਨੂੰ 20 ਕਿਲੋ ਸਲੂਬੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ

ਪਹਿਲੇ ਪਾਣੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਟਾ ਦੇਵੋ।

ਨੀਮਾਟੋਡ ਦਾ ਹਮਲਾ : ਨੀਮਾਟੋਡ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨੀਮਾਟੋਡ ਦਾ ਹਮਲਾ ਧੋੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਖਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੂਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੰਢਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਟੇ ਘੱਟ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਣੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਨੀਮਾਟੋਡ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਈ-ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਹ ਕੇ ਖੁੱਲਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੈਰ-ਅਨਾਜੀ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜੋ। ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਵੇਲੇ ਹੀ 13 ਕਿਲੋ ਫਿਊਰਾਡਾਨ 3ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਪਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦਾ ਹਮਲਾ : ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ (ਉੱਲੀ) ਕਰਕੇ ਵੀ ਫਸਲ ਪੀਲੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਉੱਪਰ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਪੂੜੇਦਾਰ ਧੱਬੇ ਲੰਮੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੀਲਾ ਪਾਊਡਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਨੀਮ-ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧੋੜੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮੀਂਹ ਕਰਕੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਕਣ ਰੋਗੀ ਬੂਟਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਨੀਮ-ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਫਸਲ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਪੀਲੀ ਕੁੰਗੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੀ ਬੀਜਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਤੋਂ ਫਸਲ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਤਾਂ 200 ਗ੍ਰਾਮ ਕੈਵੀਅਟ 25 ਡਬਲਯੂ ਜੀ ਜਾਂ 120 ਗ੍ਰਾਮ ਨਟੀਵੇ 75 ਡਬਲਯੂ ਜੀ ਜਾਂ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਅੰਮਪੈਕਟ ਐਕਸਟਰਾ 25.5 ਐਸ ਸੀ ਜਾਂ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਓਪੇਰਾ 18.3 ਐਸ ਈ ਜਾਂ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਕਸਟੋਡੀਆ 320 ਐਸ ਸੀ ਜਾਂ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਟਿਲਟ 25 ਈ ਸੀ ਨੂੰ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਇੱਕ ਛਿੜਕਾਅ ਦੁਬਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਪੱਤਝੜੀ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਣ ਦੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰਸਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਗ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਵਾਉ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਬੂਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਸਮ, ਸਹੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਣ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪੱਤਝੜੀ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਪੂਲਰ ਵਣ ਖੇਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੂਟੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮਹਿਕਮੇ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਹਿਕਮੇ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਢਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਣ ਖੇਤੀ ਰਾਹੀਂ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵੀ ਨਾ ਮਾਤਰ ਹੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਪੂਲਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸਫੈਦਾ ਅਤੇ ਡੇਕ ਦੇ ਰੁੱਖ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮੀਟਰ ਘੇਰੇ ਵਾਲਾ ਤੇ ਇਕ

ਦਾ ਹੁਣ ਦੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਪੱਤੇ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਰਸਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਗ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਵਾਉ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਫਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਬੂਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਸਮ, ਸਹੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬੂਟੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ,

ਪੰਜਾਬ ਸੌਫਟ ਨਰਮ ਨਾਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਤਾਪ, ਫਲੋਰੇਡਾ ਪ੍ਰਿੰਸ, ਸ਼ਾਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਪ੍ਰਭਾਤ, ਸਰਬਤੀ ਅਤੇ ਅਰਲੀ ਗਰੈਂਡ ਆਫੂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। ਅੰਗੂਰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਹੁਣ ਲਗਾ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਸੀਡਲੈਸ, ਪੰਜਾਬ ਐੱਮ ਦੇ ਸੀ ਐੱਸ ਪਰਪਲ, ਫਲੈਮ ਸੀਡਲੈਸ, ਬਿਊਟੀ ਸੀਡਲੈਸ ਤੇ ਪਰਲਿਟ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੰਜੀਰ ਅਤੇ ਅਲੂਚਾ ਦੇ ਫਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੰਜੀਰ ਦੀ ਬਰਾਉਨ ਟਰਕੀ ਅਤੇ ਬਲੈਕਫਿਗ-1 ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਅਲੂਚੇ ਦੀਆਂ ਸਤਲੁਜ ਪਰਪਲ ਤੇ ਕਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਕਿਸਮਾਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘਰ ਬਗੀਚੀ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪਤਝੜੀ ਬੂਟੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾਵੋ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬੀਜੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪਰਾਲੀ ਜਾਂ ਸਿਰਕੰਡੇ ਦੀਆਂ ਛਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਹੇਠ ਹੁਣ ਰਕਬਾ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੋਈ 2.5 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਕੁਇੰਟਲ

ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਝਾੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪੀ ਐਸ ਐੱਚ 1962, ਡੀ

ਕੇ 3849, ਪੀ ਐਸ ਐੱਚ 996, ਪੀ ਐਸ ਐੱਚ 2080 ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋਗਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਹਰੇਕ ਵਾਰ ਨਵਾਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਜ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੀਜ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਭੱਰੋਸੇਯੋਗ ਵਸੀਲੇ ਤੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਨਕਲੀ ਬੀਜ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਬੀਜ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਰਸੀਦ ਜ਼ਰੂਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਕ ਏਕੜ ਲਈ ਦੋ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜ ਨੂੰ ਟੈਗਰਾਨ 35 ਡਬਲਯੂ ਐੱਸ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸੋਧ ਲਵੋ। ਇਕ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਲਈ ਛੇ ਗ੍ਰਾਮ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਤੋ। ਬਿਜਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 60 ਅਤੇ ਬੂਟੇ ਤੋਂ ਬੂਟੇ ਦਾ ਫਾਸਲਾ 30 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਰੱਖੋ। ਬਿਜਾਈ ਵੱਟਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਹੈ। ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ 50 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪਾਵੋ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 75 ਕਿਲੋ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਡਰਿੱਲ ਕਰੋ। ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਂਬਾ ਵੀ ਬੀਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਇੱਕ ਗੋਡੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ।

ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਰੋਕੜੀ ਫਸਲਾਂ ਪਿਆਜ਼, ਆਲੂ ਜਾਂ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਝੜੀ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ

ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੰਗੂਰ ਦੀਆਂ ਇਕ ਦੋ ਵੇਲਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਲਗਾ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਖੁੰਭਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਟਨ ਖੁੰਭ, ਢੀਂਗਰੀ ਅਤੇ ਸਿਟਾਂਕੀ ਖੁੰਭ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਇਹ ਦੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਖੁੰਭਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਤੂੜੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁੰਭਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਪਾਵੋ। ਢੀਂਗਰੀ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਉੱਤੇ ਉਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਠੰਡ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਲਗਾਏ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵੱਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਖੁਰਾਕ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੁਧਾਰੂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮੀਟਰ ਹੀ ਡੂੰਘਾ ਟੋਇਆ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬੂਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੱਤਝੜੀ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਲਗਾਉਣ ਆਫੂ, ਅੰਗੂਰ, ਅਲੂਚਾ ਪਤਝੜੀ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਥਰ ਨਾਖ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਖ ਸਖਤ ਨਾਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗੋਲਡ, ਪੰਜਾਬ ਨੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਬਿਊਟੀ, ਬਗੁਜ਼ੋਸ਼ਾ,

ਤੁਹਾਡੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੋਪਲ ਦੇ ਨਾਲ

ਕਲੋਡੀਕੋਪ, ਸਪਿੱਕ ਅਤੇ ਮੈਟਕੋਪ, ਨਦੀਨਾਂ ਤੇ ਫਲਸਟੋਪ

ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਪਤਾਹਿਕ

KHETI DUNIYAN

An Exclusive Agricultural Weekly

ਰਜਿਸਟਰਡ ਆਫਿਸ :
9-ਏ, ਅਜੀਤ ਨਗਰ,
ਪਟਿਆਲਾ

ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਆਫਿਸ :

ਕੇ.ਡੀ. ਕੰਪਲੈਕਸ, ਗੁਲਸ਼ਾਲਾ ਰੋਡ,
ਨੇੜੇ ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਮਾਰਕੀਟ,
ਪਟਿਆਲਾ-147001

ਫੋਨ : 0175-2214575, ਮੋ.90410-14575
ਈ-ਮੇਲ : khetiduniyan1983@gmail.com

www.khetiduniyan.in

ਸਾਲ 41 ਅੰਕ 49
ਮਿਤੀ 09-12-2023

ਐਡੀਟਰ

ਜਗਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦਫਤਰ

ਪਟਿਆਲਾ

ਫੋਨ : 0175-2214575

ਮੁੱਬਈ

ਦਿੱਲੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ

ਬਠਿੰਡਾ

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਨਾਰੰਗ

ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਡਾ. ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਤਰਾ

ਡਾ. ਵਰਿੰਦਰ ਲਾਠਰ

ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ

ਏਕਤਾ ਕੰਪਿਊਟਰਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ

ਨੋਟ

★ ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਰਾ ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

★ ਸਿਵਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਭਾਵੇਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਰਾਏ ਜ਼ਰੂਰ ਲਵੋ।

★ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

Editor, Printer & Publisher JAGPREET SINGH
Printed at Vargenia Printers, Sher-e-Punjab
Market, Gaushala Road, PATIALA &
Published at Patiala for Prop. JAGPREET SINGH

ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਰਵਪੱਖੀ ਰੋਕਥਾਮ

ਅਨੁਰੀਤ ਕੌਰ ਚੰਦੀ ਅਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ, ਕੀਟ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੀ. ਏ. ਯੂ., ਲੁਧਿਆਣਾ (ਮੋ. 81460-39500)

ਮਨੁੱਖੀ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ, ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੁਚੱਜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਝਾੜ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ, ਵੱਧ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹਿਚਾਣ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੀੜੇ ਮਕੋੜਿਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਗੋਭੀ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਬਰੋਕਲੀ, ਚੀਨੀ ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਮੂਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਲਗਮ)

1. ਚਮਕੀਲੀ ਪਿੱਠ ਵਾਲਾ

ਪਤੰਗਾ : ਇਸ ਕੀੜੇ ਦਾ ਹਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁੰਡੀਆਂ ਪੱਤੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਤੇ ਸੁਰੰਗਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ

ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸੁੰਡੀਆਂ ਪੱਤੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਪੱਤਾ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੰਦ ਗੋਭੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪੱਤੇ ਛਾਨਣੀ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੁੰਡੀ ਪੱਤੇ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸਤਿਹ ਤੇ, ਸੁਰੰਗਾਂ ਦੇ ਵੜ ਕੇ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੁੰਡੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਤੋਂ ਇਕ ਪਤਲੀ ਰੇਸ਼ਮੀ ਤਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਪਤਲੀ ਰੇਸ਼ਮੀ ਤਾਰ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਉੱਪਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੋਕਥਾਮ : ★ ਇਸ ਦੀ

ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ 300

ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਡਾਈਪੋਲ 8 ਐਲ ਜਾਂ 300 ਗ੍ਰਾਮ ਹਲਟ ਡਬਲਯੂ ਪੀ ਜਾਂ ਡੈਲਫਿਨ ਡਬਲਯੂ ਜੀ (ਬੈਸੀਲਸ ਬੁਰੀਨਜੀਐਨਸਿਸ ਕਰਸਟਾਕੀ) ਜਾਂ 240 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਸਕਸੋਸ 2.5 ਐੱਸ ਸੀ (ਸਪਾਈਨੋਸੈਡ) ਜਾਂ 70 ਗ੍ਰਾਮ ਪਰੋਕਲੇਮ/ਇਗਾਓ 5 ਐੱਸ ਜੀ (ਐਮਐਮਕਟਿਨ ਬੈਜੋਏਟ) ਜਾਂ 130 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਅਵਾਂਟ 15.8 ਈ ਸੀ (ਇੰਡੋਕਸਾਕਾਰਬ) ਜਾਂ 150 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਰਿਮੋਨ 10 ਈ ਸੀ (ਨੋਂ ਟਾਲੂ ਰਾਨ) ਜਾਂ 100

ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਸੁਮੀਸੀਡੀਨ 20 ਈ ਸੀ (ਫੈਨਵਲਰੋਟ) ਨੂੰ 80-100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

★ ਪਹਿਲੇ ਛਿੜਕਾਅ

ਡਾਈਪੋਲ ਜਾਂ ਹਲਟ ਜਾਂ ਡੈਲਫਿਨ ਦੇ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਿੱਤਰ ਕੀੜਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।

★ ਬੰਦ ਗੋਭੀ ਅਤੇ ਫੁੱਲ

ਗੋਭੀ ਤੇ ਅਵਾਂਟ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੱਕ ਤੁੜਾਈ ਨਾ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੇ ਸਕਸੋਸ ਛਿੜਕੀ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਤੁੜਾਈ 5 ਦਿਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ ਲਈ 7 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕਰੋ। ਪਰੋਕਲੇਮ/ਇਗਾਓ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਦ ਗੋਭੀ ਲਈ 3 ਦਿਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ ਲਈ 5 ਦਿਨ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ।

★ ਜੇਕਰ ਹਮਲਾ ਫਿਰ ਵੀ

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਈਪੋਲ / ਹਲਟ / ਡੈਲਫਿਨ ਦੀ 7 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ 10 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

2. ਤੰਬਾਕੂ ਸੁੰਡੀ : ਤੰਬਾਕੂ

ਸੁੰਡੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੀੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਗਰਮ ਅਤੇ ਅਰਧ ਗਰਮ ਜਲਵਾਯੂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਫਸਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਰਿੰਡ, ਮੂੰਗੀ, ਨਰਮਾ, ਸੂਰਜਮੁਖੀ, ਟਮਾਟਰ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ,

ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਨਾੜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪੱਤਾ ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੀੜੇ ਦਾ ਹਮਲਾ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰੋਕਥਾਮ : ਇਸ ਦੇ ਅੰਡਿਆਂ

ਅਤੇ ਸੁੰਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਉ।

ਆਲੂ

1. ਤੇਲਾ ਤੇ ਚੋਪਾ : ਤੇਲੇ

ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਠੂਠੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਪੀਲੇ ਪੈ ਕੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੂਟੇ ਮਧਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਝੁਲਸੇ/ਮੱਚੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਚੋਪੇ ਦਾ ਹਮਲਾ ਫਸਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਪੇ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਫਸਲ ਮਧਰੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਸ ਚੂਸਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਪਾ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਰੋਗ ਦੀ ਛੂਤ ਵੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਜ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਰੋਗ ਵਾਲੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਮੋਟੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੂਟਾ ਮਧਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੋਕਥਾਮ : ★ ਚੋਪੇ ਦੀ

ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਫਸਲ ਤੇ 10 ਦਿਨ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ 300 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਮੈਟਾਸਿਸਟਾਕਸ 25 ਈ ਸੀ (ਐਕਸੀਡੀਮੈਟੋਨ ਮੀਥਾਈਲ) ਨੂੰ 80-100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

★ ਮੈਟਾਸਿਸਟਾਕਸ ਨੂੰ ਆਲੂ

ਪੁੱਟਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛਿੜਕਾਅ ਨਾਲ ਕਰੋ।

2. ਕੁਤਰਾ ਸੁੰਡੀ (ਚੋਰੀ

ਸੁੰਡੀ) : ਇਹ ਸੁੰਡੀ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਖੋੜਾਂ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਟਮਾਟਰ

1. ਫਲ ਦਾ ਗੜ੍ਹਿਆਂ :

ਇਹ ਟਮਾਟਰ ਉੱਪਰ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਕੀੜਾ ਹੈ ਜੋ ਟਮਾਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੋਲੇ, ਨਰਮਾ, ਬਰਸੀਮ ਆਦਿ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁੰਡੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁੰਡੀਆਂ ਵੱਡੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਮੋਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਫਲ ਮੰਡੀਕਰਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਝਾੜ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੋਕਥਾਮ : ★ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ 2 ਹਫਤੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਤੇ 3 ਛਿੜਕਾਅ ਫੁੱਲ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਕਰੋ। 60 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਕੋਰਸਨ 18.5 ਐੱਸ.ਸੀ. (ਕਲੋਰ ਐਂਟਰਾਨਿਲੀਪਰੋਲ) ਜਾਂ 30 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਫੇਮ 480 ਐੱਸ ਐਲ (ਫਲੂਬੈਂਡੀਆਮਾਈਡ) ਜਾਂ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਇੰਡੋਕਸਾਕਾਰਬ 14.5 ਐੱਸ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਛਿੜਕਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਡੀਕਰਣ ਯੋਗ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਫਲ ਤੋੜ ਲਵੋ।

★ ਕੋਰਸਨ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਤੋਂ 1 ਦਿਨ ਅਤੇ ਫੇਮ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਤੋਂ 3 ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਫਲ ਤੋੜਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

2. ਚੋਪਾ : ਟਮਾਟਰ ਉੱਪਰ

ਰਸ ਚੂਸਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਪਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਮਾਟਰ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰਸ ਚੂਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੂਟਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ, ਨਵੀਆਂ ਕੁਰੂਬਲਾਂ ਮੁਰਝਾਅ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਦਲਵਾਈ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਮੌਸਮ ਇਸ ਕੀੜੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3. ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ : ਇਹ

ਇੱਕ ਬਹੁਫਸਲੀ ਕੀੜਾ ਹੈ ਜੋ ਟਮਾਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਨਦੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ ਦੇ ਬਾਲਗ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰਸ ਚੂਸ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਸ ਚੂਸਣ ਕਰਕੇ ਬੂਟੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਦੂਜਾ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਭੋਜਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਤਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕਾਲੀ ਉੱਲੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ; ਅਤੇ ਝਾੜ ਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੀੜਾ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਰੋਗ (ਪੱਤਾ ਮਰੇੜ ਵਿਸ਼ਾਣੂ) ਵੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰੋਕਥਾਮ : ★ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ 400 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਮੈਲਾਥੀ ਆਨ 50 ਈ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਕੇ ਫਲ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛਿੜਕੋ।

ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ :

1) ਛਿੜਕਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ/ਪੱਕੇ ਫਲ ਤੋੜ ਲਉ।

2) ਕਾਢੇ ਫਲ ਤੋੜ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿਉ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਬਗੈਰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬਲਾਕ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਦੇ 8 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਬਾਸਮਤੀ ਝੋਨੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣੇ ਤਹਿ ਸਮੇਂ, ਰੱਲਵੇਂ, ਫਸਲ ਵਾਧੇ ਤੇ ਆਏ ਖਰਚੇ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਤਜਰਬੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਫੀਡਬੈਕ

ਡਰਦੇ ਰਿਸਕ ਲੈ ਲਗਾਏ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਵੇਂ ਬੀਜਾਂ 1885, 1847, ਸਾਵਾਂ-7301, ਸਵਾ-34, ਸੁਪਰੀਮ-110, ਰਾਜਾ-88, ਸੀ.ਆਰ.-321, ਸੁਪਰ 4400 ਦੇ ਕਈਆਂ ਦਿੱਤੇ ਉਲਾਮੇ, ਕਈ ਰਹੇ ਖੁਸ਼

ਦੋਸਤੋ ਏ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦਾ

ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ
ਬਲਾਕ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਮੈਨੇਜਰ,
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ, ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਮੋ. 98150-82401

ਕਿਸਾਨ ਬਹੁਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਜਾਂ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਬੀਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖੇਤੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੁਣੀ ਸੁਣਾਈ ਗੱਲਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਗਾਂਹ ਚੱਲ ਕੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰਾਇਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸਮੇਂ ਢੁਕਵੇਂ

ਬਾਰੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫਸਲ ਵਾਧੇ 'ਚ ਆਈ ਖੜੋਤ 'ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛਿੜਕਾਅ ਤੇ ਛੱਟੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕਿਸਾਨ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ। ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਜਲਵਾਯੂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕਿਸਮ ਅਪਣਾ ਕੇ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਪਣਾਉਣ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਕਬੇ 'ਚ ਕਰਨ ਟਰਾਇਲ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ 4 ਕਨਾਲਾਂ ਜਾਂ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸਕ ਤੇ ਡਰ ਤਾਂ ਆਖੀਰ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

3. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਮੋ. 83604-36793)

ਪਿੰਡ ਬੀਸਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਪਰੀਮ 110 ਕਿਸਮ ਨੇੜਿਉਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬੀਜਿਆ ਜੋ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਫਸਲਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੱਕਿਆ ਉਲਟਾ ਕੱਚੇ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਢਿਆ ਤੇ ਫਸਲ ਵਾਧੇ ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਤੇ ਸਪਰੇਅ ਵੀ ਵੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਜੋ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਏਕੜਾ ਝਾੜ ਬਹੁਤ ਕਹਿ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਖਰੀਦੀ। ਅਸੀਂ 5 ਕਨਾਲਾਂ 'ਚ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਝਾੜ 11 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੀ ਝੁੱਠੀ ਚ ਆ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਛਤਾਏ। ਹਰ ਵੱਢਿਆ ਜਿਸਦੀ 28 ਨਮੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਬੀਜ 'ਚ ਰਿਲੇਵਾਂ ਸੀ ਜੋ ਬੂਟੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਤਕਰੀਬਨ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ। ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਜ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਜਿਸਦਾ ਝਾੜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੀ ਖਰੀਦਣ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਭਰੋਸੇਗੀ ਜਿੱਤ ਲਾਂ ਕੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

4. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ

(ਮੋ. 98881-40810)

ਪਿੰਡ ਸਠਿਆਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਪਰੀਮ 110 ਕਿਸਮ ਲੋਕਲ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਲਗਾਈ, ਜੋ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮੇਂ ਚ ਇਕਸਾਰ

ਨਹੀਂ ਪੱਕ ਸਕੀ। ਬੀਜ ਰਲੇਵਾਂ ਸੀ ਤੇ ਬੂਟੇ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਕੱਚੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਕ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਚ ਲਗਾਈ ਜਿਸਦੀ ਪਨੀਰੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ 26 ਨਮੀ ਨਾਲ ਰੇਟ 2000/- ਲੱਗਾ ਤੇ ਝਾੜ 28 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦਿੱਤਾ। ਝੁਲਸ ਰੋਗ ਤੇ ਹਲਦੀ ਪਊਡਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੁਸਤ ਰਹੀ ਤੇ ਫਸਲ ਵਾਧੇ ਦੀਆਂ ਸਪਰੇਅ ਦੀ ਨਜਾਇਜ਼ ਖਰਚੀ ਵਧੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਵਾਈ। ਮੇਰੇ 3 ਏਕੜ ਏਸ ਕਿਸਮ ਹੇਠ ਖਰਾਬ ਰਹੇ ਮੇਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਏਸਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਬਰਾੜ ਬੀਜ ਸੱਟਰ ਕੋਂ 5 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਚ 1847 ਲਗਾਈ ਜਿਸ ਨੇ 26 ਕੁਇੰਟਲ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਕਿਸਾਨ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਚੱਲਣ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਦਾ ਰਿਸਕ ਤੇ ਡਰ ਤਾਂ ਆਖੀਰ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਥੋੜੇ ਰਕਬੇ 1 ਏਕੜ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰਾਇਲ ਕਰਨ।

5. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਮੋ. 99144-4904)

ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਹਰਚੰਦਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸੀ ਰਾਮ 4400 ਦਾ ਬੀਜ ਮੈਂ ਆਮ ਮੰਗ ਕੇ ਲਿਆ ਜਿਸ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਝਾੜ 29 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾ ਪੈਵੀ ਤਾਂ ਝਾੜ ਹੋਰ ਵਧ 32 ਤੱਕ ਦੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਏ ਬੀਜ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਜ ਕੇ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਖੁਦ ਏਸ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਯੂ ਟਿਊਬ ਤੇ ਏਸ ਵਰਾਇਟੀ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਰਦਿਆਂ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਜੱਲਟ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ। ਸੇਮ 126 ਕਿਸਮ ਵਾਂਗ ਘੱਟ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀ ਨਿਕਲੀ 128 ਤੇ 130

ਨਾਲੋਂ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਲਿਆ ਏਨਾ ਨਾਲੋਂ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਕੀ। ਸੁਰੂਆਤੀ ਡਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਏਸ ਚ ਰਲਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਕੋਈ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਨਹੀਂ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹੀ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ 128 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਲਗਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਜੋ ਵੱਧ ਝਾੜ 32 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇਣੇ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਨਾਲੋਂ।

6. ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

(98154-21852)

ਪਿੰਡ ਧਵੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਰਾਜਾ 88 ਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ 40-42 ਲਗਾਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਰਿਸਕ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਨੇ ਮੁੜ ਨਿਕਲਦਾ ਕੁਝ ਏ। ਸਾਡਾ 88 ਦਾ ਝਾੜ 26 ਤੇ 40-42 ਦਾ 28 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਏਸ ਨੇ ਬੂਟਾ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਲਟਾ ਫਸਲ ਵਾਧਾ ਵੀ ਹੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। 13045 ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਪਰੇਅ ਕੀਤੀ ਫਿਰ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਸਹੀ ਹੋਇਆ। ਜਦਕਿ ਮੈਂ ਦੋ ਦੋਨੋਂ ਫਸਲ ਸੁੱਕੇ ਕੱਟੂ ਨਾਲ ਬਿਜਾਈ ਕਰ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਫਸਲ ਹੜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਡੁੱਬੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਉੱਪਰੋਂ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਸਾਨ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੁਣੀ ਸੁਣਾਈ 'ਚ ਰਿਸਕ ਲੈ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਏਸ ਦੀ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਬੰਦਾ ਏਸ ਬੀਜ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਬੀਜ ਅਪਣਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਜੋ

ਬਾਕੀ ਸਵਾ 6 'ਤੇ

ਆਓ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਏਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ

1. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

(ਮੋ. 78888-03564)

ਪਿੰਡ ਬਸੰਤਗੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1847 ਦਾ ਬੀਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਏਸ ਵਰਾਇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਜਾਈ 7 ਕਨਾਲਾਂ 'ਚ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਸ ਫਸਲ ਨੇ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਲਟਾ ਝੁਲਸ ਰੋਗ ਨਾਲ ਗੁਸਤ ਹੋ ਗਈ ਦੋ ਸਪਰੇਅ ਫਜ਼ੂਲ ਵਾਧਾ ਵੀ ਰੁਕਿਆ ਰਿਹਾ ਗਰਿਥ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪੱਕੀ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਟ ਪੱਕੀ ਫੇਰ ਵਢਾਈ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਿਆ। ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਲਾਬ (ਪਨੀਰੀ) ਲਗਾਈ। ਫਸਲ ਵਾਧੇ ਤੇ ਸਪਰੇਅ ਖਰਚੇ ਵਧੇ। ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰੋਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਖੁਦ ਮਹਿੰਗਾ ਬੀਜ ਲਿਆ, ਪਰ ਫੇਲ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਜਿਸਦਾ ਝਾੜ 7 ਕਨਾਲਾਂ ਚੋਂ 14 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀਜ ਲੈਣ ਪੁਸ਼ਟਿਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ। ਜੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਰਿਸਕ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ 4 ਕਨਾਲਾਂ ਚ ਹੀ ਲਗਾਓ ਸਾਰੇ ਰਕਬੇ 'ਚ ਨਹੀਂ।

2. ਸਰਪੰਚ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

(ਮੋ. 96460-58410)

ਪਿੰਡ ਠੀਕਰੀਵਾਲ ਗੋਰਾਇਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸਮ 1885 ਬਾਸਮਤੀ

ਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਸੀ ਆਰ-321 ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਗਾਈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ 1885 ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ 1 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਚ 24 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਦੇਸੀ ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਲਾਬ (ਪਨੀਰੀ) ਲਗਾਈ। ਕਿਸਾਨ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਫਸਲ ਇਕਸਾਰ ਤੁਰੀ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਅਦ ਚ ਜਿਹੜੇ ਤੁਰੇ ਉਹ ਬੂਟੇ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਏਸ ਫਸਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਲੇਬਰ ਦੀ ਘਾਟ ਵੀ ਆਈ ਤੇ ਫੇਰ ਕੰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਕੱਚੀ ਹੀ ਵਢਾਉਣੀ ਪਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਲਟਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁਕਾਉਣੀ ਵੀ ਆਪ ਪਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਵਾਲਿਆਂ ਆਪ ਲਗਾਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਦੀ ਮਾੜੀ ਫਸਲ ਵਾਧੇ ਦੀ ਫੀਡਬੈਕ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏ ਵਰਾਇਟੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਏ 1121 ਦੀ ਸੋਧ ਸੀ 25 ਨਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਦੀਆਂ ਮੰਡੀ 4200 ਰੇਟ ਵਿਕੀ, ਝਾੜ 19 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਯੂਰੀਆ 1.5 ਬੈਗ ਹੀ ਪਾਇਆ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਝੋਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਆਰ 321 ਝੋਨੇ ਦੀ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸਮ 126 ਵਾਂਗ ਰਹੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ, ਨਾ ਖਰਚਾ ਤੇ ਝਾੜ ਵੀ 32 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰੋ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲੋ ਤੇ ਉਹੀ ਬੀਜ ਬੀਜੋ। ਜੇ ਬਾਹਰੋਂ

ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਵ ਉੱਤਮ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸੁਆਦਲਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋਇਆਬੀਨ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀਮੁਖੀ ਅਤੇ ਗੋਭੀ ਸਰ੍ਹੋਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਾ ਵਿਟਾਮਿਨ (ਵਿਟਾਈਨ ਈ, ਨਾਈਸੀਨ ਫੋਲਿਕ ਐਸਿਡ) ਖਣਿਜ ਤੱਤ (ਲੋਹਾ, ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ) ਮੋਨੋ ਅਤੇ ਪੋਲੀਅਨ ਸੈਚੂਰੇਟਡ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਸਰੋਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਨੋਅਨ ਸੈਚੂਰੇਟਡ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਦੀ

ਅਲਸੀ ਅਪਣਾਉ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਪਾਓ

ਸੋਨਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਨੀਰਜਾ ਸਿੰਗਲਾ ਅਤੇ ਪੂਨਮ ਅਗਰਵਾਲ

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

73 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੋਲੀਅਨ ਸੈਚੂਰੇਟਡ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ ਲਿਗਨਿਸ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਰੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਓਮੇਗਾ-3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਵੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ

★ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕਤਾ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ 30 ਗ੍ਰਾਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

★ ਤੇਲਬੀਜ ਭਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਵਸਾ ਦਾ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਸਰੋਤ ਹਨ।

★ ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਭੁੰਨ ਕੇ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਬਿਸਕੁਟ

ਅਤੇ ਕੇਕ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

★ ਬੇਕਰੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੇਲਬੀਜ 10 ਤੋਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

★ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਲਾਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

★ ਲੱਡੂ, ਪੰਜੀਰੀ, ਮੱਠੀ, ਹਲਵੇ ਦੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 10 ਤੋਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਲਸੀ ਦੀ ਪਿੰਨੀ

ਅਲਸੀ (ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾ) ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਪਿੰਨੀ ਦਾ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਮੁੱਲ

ਸਮੱਗਰੀ :	
ਅਲਸੀ	: 500 ਗ੍ਰਾਮ
ਭੁੰਜੇ ਹੋਏ ਛੋਲੇ	: 500 ਗ੍ਰਾਮ
ਦੇਸੀ ਘਿਉ	: 400 ਗ੍ਰਾਮ
ਸ਼ੱਕਰ	: 500 ਗ੍ਰਾਮ
ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਮਾਤਰਾ	
ਉਰਜਾ (Kcal)	215
ਪ੍ਰੋਟੀਨ (%)	9
ਫੈਟ (%)	10

ਤਰੀਕਾ :

1. ਅਲਸੀ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਕੇ ਪਾਊਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਉ।
2. ਭੁੰਜੇ ਹੋਏ ਛੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਸ ਕੇ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾ ਲਉ।
3. ਘਿਉ ਗਰਮ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ, ਅਲਸੀ ਪਾਊਡਰ ਰਲਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੰਨ ਲਉ।
4. ਸ਼ੱਕਰ ਰਲਾ ਦਿਉ ਅਤੇ ਗੈਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ।
5. ਥੋੜ੍ਹਾ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਤੇ ਪਿੰਨੀਆਂ ਵੱਟ ਲਵੋ।

ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇਲਬੀਜਾਂ ਵਿੱਚ ਓਮੇਗਾ-3 ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪਾਚਣ ਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ, ਦਿਲ ਸੰਬੰਧੀ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ, ਮੋਟਾਪਾ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਹੈ।

ਅਲਸੀ : ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੇਲ, 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰੇਸ਼ਾ, 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖਣਿਜ ਤੱਤ ਅਤੇ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਮੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਲਸੀ ਵਿੱਚ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੈਚੂਰੇਟਡ ਫੈਟ, 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੋਨੋ ਅਨਸੈਚੂਰੇਟਡ ਫੈਟ ਅਤੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਔਸ਼ਧੀ ਹੈ ਅਦਰਕ

ਅਦਰਕ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਸਾਲੇ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ, ਅਰਬੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਔਸ਼ਧੀ (ਦਵਾਈ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਰਕ ਗੁਰੂ, ਤਿੱਖਾ, ਗਰਮ, ਕੋੜਾ, ਗਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕੋੜਾ ਰਸ ਵਾਲਾ, ਮਿਠਾਸ-ਰਸ ਭਰਪੂਰ, ਗੈਸ, ਰੇਸ਼ਾ ਨਾਸ਼ਕ ਹੈ।

ਅਦਰਕ ਤੇ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਨੂੰ 'ਸੁੰਢ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁੰਢ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਿਹਤ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਨ। ਪਰ ਸੁਕਾਉਣ 'ਤੇ ਅਦਰਕ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਕਈ ਤੇਲ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਦਰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ : ਅਦਰਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਰਕ ਕੁਤਰਨ 'ਚ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲ

ਵਧੇਰੇ ਭੁੱਖ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਖਾਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਰੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਗਲੇ ਅਤੇ ਜੀਭ ਦੀ ਸਫਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਦਰਕ ਅਤੇ ਪਿਆਜ਼ ਦਾ ਰਸ ਇਕੋ ਜਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪੀਣ ਨਾਲ ਉਲਟੀ ਆਉਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਅਦਰਕ ਨੂੰ ਗੁੜ 'ਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਰਦੀ ਘੱਟ ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਗਰਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਲੱਗ ਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਖੰਘ ਜਾਂ ਰੇਸ਼ਾ ਵਾਲੀ ਖੰਘ ਦੀ ਇਹ ਚੰਗੀ ਦਵਾਈ ਹੈ।

ਅਦਰਕ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਚੂਸਣ ਨਾਲ ਹਿਚਕੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਦੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੰਦ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹ ਦੇ ਦਰਦ 'ਚ ਅਦਰਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦਬਾ ਕੇ ਰਸ ਚੂਸਣ ਨਾਲ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗਿਲਾਸ ਗਰਮ ਪਾਣੀ 'ਚ ਇੱਕ ਚਮਚ ਅਦਰਕ ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁਰਲੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਬਦਬੂ ਆਉਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਦੀ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਦਰਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁੰਢ ਨੂੰ ਘਿਓ ਜਾਂ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਸਲਾ ਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੇਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੇਟ ਦਰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੁਮ ਪੀਸੀ ਹੋਈ ਸੁੰਢ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹਿੰਗ ਅਤੇ ਸੋਧਾ ਨਮਕ ਦੀ ਫੱਕੀ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਧਾ ਕੱਪ ਉਬਲਦੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਪਾਣੀ 'ਚ ਇੱਕ ਚਮਚ ਅਦਰਕ ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਰਹੇ ਪਤਲੇ ਦਸਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਦਰਕ ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਸੁੰਢ ਦਾ ਚੂਰਨ ਲੱਸੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬਣਾਸੀਰ ਦੇ ਮੋਹਕੇ ਤੋਂ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ

ਬਾਕੀ ਸਵਾ 5 ਦੀ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਦੇ 8 ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ...

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ 130 ਤੇ 121 ਜੋ ਭੁੱਖੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਝਾੜ ਦੇ ਗਈਆਂ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿੱਲ ਮੰਗੀਏ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਬਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

7. ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮੋ. 98143-84990)

ਪਿੰਡ ਵੜੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਰਈਏ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸਵਾ 7301 ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਿਆਸ ਏਰੀਏ 'ਚ ਟਰਾਇਲ ਦੇਖ ਕੇ ਫੇਰ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਝਾੜ 34 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਏਸ ਨੇ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦਾਣੇ ਨਰੋਏ ਸੀ। ਪਹਾਲੀ ਘੱਟ ਸੀ ਤੇ 1509 ਨਾਲ ਕਟਾਈ ਕੀਤੀ। ਸਾਡਾ ਟਰਾਇਲ ਪਾਸ ਰਿਹਾ ਅਗਾਂਹ ਵੱਧ ਰਕਬੇ 'ਚ ਲਗਾਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ 110 ਸੁਪਰੀਮ ਕਿਸਮ ਵੀ ਲਗਾਈ ਜੋ ਵਧੀਆ ਰਹੀ ਝਾੜ 30 ਕੁਇੰਟਲ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਕਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ 110 ਕਿਸਮ ਲਗਾਈ, ਪਰ ਫਸਲ ਤੇ ਝਾੜ ਦੋਨੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਰਹੇ, ਬੀਜ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਕਿਸਾਨ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਣ ਬਾਕੀ ਥੋੜੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਬੀਜ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਟਰਾਇਲ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਲਵੋ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝਾੜ 38 ਵੀ ਨਿਕਲਿਆ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਖੇਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਾ ਬੁੱਟਰ (88726-05623)

ਪਿੰਡ ਰੂੜਾ ਬੁੱਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਿਸਮ ਸਵਾ 34 ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਝਾੜ 31 ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ ਨਮੀ 17 ਰਹੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਲਾਭ (ਪਨੀਰੀ) (ਪਨੀਰੀ) ਲਗਾਈ ਤੇ ਬਾਸਮਤੀ 1509 ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪੱਕ ਗਈ। ਬੀਜ ਅਸੀਂ ਕਾਦੀਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਬੋਰੇ ਯੂਰੀਆ ਪਾਇਆ ਕੋਈ ਖਰਚ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਜਾਂ ਫਸਲ ਵਧੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸ਼ੇਰੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਬੀਜਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਹਿਕਮੇ 'ਚ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ 128 ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਝਾੜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਰਿਸਕ ਨਹੀਂ ਉਸਦਾ ਝਾੜ 32 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੂਟਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਸਰਨ ਤੱਕ ਸੱਕੀ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸਕ ਤਾਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਬਣੂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀਜ ਸਹੀ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਬਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸਭ ਕਲੀਅਰ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ੇਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝੋਨੇ ਦੀ 110 ਕਿਸਮ ਲਗਾਈ ਜਿਸਦਾ ਝਾੜ 32 ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਪੰਦਲ ਦੇ ਦੋਸਤ ਕਿਸਾਨ ਨੇ 110 ਲਗਾਈ ਸੀ ਜੋ ਰਲੇਵਾਂ ਬੀਜ ਨਿਕਲਿਆ ਇਕਸਾਰ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਬੂਟੇ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਰਹੇ।

ਦੋਸਤੋ ਕਿਸਾਨ ਭਰਵਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਏਸ ਕਿਸਮ ਸਟੋਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਝਾਅ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਤਰਾ,
ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ,
ਪਿੰਡ ਝੱਤਰੇ, ਤਹਿ. ਜੀਰਾ,
ਜ਼ਿਲਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ-152028
ਮੋ: 7814490249

ਘੁਮੰਡ

ਸਦਾ ਏਥੇ ਰਿਹਾ ਕੇਹੜਾ,
ਕਿਉਂ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਏ।
ਪੁੱਠੇ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਕਰੇ,
ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੂਜਿਆਂ ਤੇ ਲਾਂਵਦਾ ਏ।
ਲੁਕੇ ਰੱਖੇ ਕਰਦਾਰ ਦੋਹਰੇ,
ਸਮਾਜ ਤੈਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਂਵਦਾ ਏ।
ਮਾਰੇ ਹੱਕ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨ,
ਮੁਖੋਟਾ ਲਾਹ ਚੇਹਰਾ ਦਿਖਾਂਵਦਾ ਏ।
ਤਨ ਮਨ ਦਾ ਘੁਮੰਡ ਕਰੇ ਕਿਉਂ,
'ਜਗਜੀਤ' ਪਤਾ ਨਹੀਂ
ਕਦੋਂ ਤੁਰ ਜਾਂਵਦਾ ਏ।

ਵਿਖਾਵੇ

ਆਪ ਸਵਾਰਥੀ ਬਣ ਗੇ ਲੋਕ।
ਜੁਬਲੇ ਬਾਜ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਕ।
ਸੱਥਾਂ 'ਚ ਖੇਡਣ ਤਾਸ਼ਾਂ ਲੋਕ।
ਆਪਸ ਦੇ ਵਿਚ ਝਗੜਣ ਲੋਕ।
ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਧਰਮੀ ਲੋਕ।
ਕਰਨ ਵਿਖਾਵੇ ਝੂਠੇ ਲੋਕ।
ਮਨੁੱਖੀ ਸੇਵਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ।
ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਉਂਤ ਹੈ ਗੁੰਦੀ।
ਸਮਾਜੀ ਸਾਰੀ ਉੱਲਝੀ ਤਾਂਦੀ।
ਸੱਚ ਕਹੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਬਾਣੀ।
ਵਿਖਾਵੇ ਛੱਡੋ ਜੀਵਨ ਜੀਓ।
ਝੱਤਰਾ ਰਸ ਸੰਜਮ ਦਾ ਪੀਓ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ

ਸੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਬੂਟਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ,
ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਲਾਲਚੀ ਬੇਦਰਦੀ।
ਚੋਰ ਚੋਕੇ ਸਭ ਪੂੰਜੀ ਛੱਕ ਗਏ,
ਟਾਹਲੀਆਂ ਪੱਤੇ ਖਾ ਗਏ ਹਮਦਰਦੀ।
ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਭ ਸੂਬੇ ਦੀ,
ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਨਕਲੀ ਫਰਜੀ ਯੋਧੇ।
ਵਾਸਾ ਹੋਇਆ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀਆਂ ਦਾ,
ਰੱਜੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਲੱਪੇ ਲੱਪੇ ਰੋਧੇ।
ਜਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ,
ਝੂਠੇ ਪੰਥ ਨੇ ਹੰਝੜ ਮਚਾਇਆ।
ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ
'ਜਗਜੀਤ' ਮਾਫੀਏ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਾਇਆ।

ਕਣਕ : ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਪੀ ਬੀ ਡਬਲਯੂ 771 ਅਤੇ ਪੀ ਬੀ ਡਬਲਯੂ 752 ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਵੋ। ਕਣਕ ਦੀ ਹੈਪੀ ਸੀਡਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸੁਪਰ ਸੀਡਰ ਨਾਲ ਬੀਜਾਈ ਨੂੰ

ਤਰਜੀਹ ਦਿਓ। ਕਣਕ ਦੇ 40 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਨੂੰ 13 ਮਿ. ਲਿ. ਰੈਕਸਿਲ ਈਜੀ/ਓਰੀਅਸ (400 ਮਿ. ਲਿ. ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ) ਜਾਂ 40 ਗ੍ਰਾਮ ਟੈਬੂਸੀਡ/ਸੀਡੇਕਸ/ਐਕਸਜੇਲ ਜਾਂ 120 ਗ੍ਰਾਮ ਵੀਟਵੈਕਸ ਪਾਵਰ ਜਾਂ 80 ਗ੍ਰਾਮ ਵੀਟਵੈਕਸ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੇ ਬੀਜੇ। ਸਿਉਕੇ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਬੀਜ ਨੂੰ 1 ਗ੍ਰਾਮ ਕਰਜ਼ਰ 70 ਡਬਲਯੂ ਐਸ ਜਾਂ 2 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਨਿਉਨਿਕਸ 20 ਐਫ ਐਸ ਜਾਂ 4 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਡਰਸਬਾਨ / ਰੂਬਾਨ / ਡਰਮੈਟ 20 ਈ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੇ ਸੁਕਾ ਲਵੋ। ਨਿਉਨਿਕਸ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਕਾਰਿਆਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ।

ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ

ਖੇਤੀ ਰੁਝੇਵੇਂ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

ਤੇਲ ਬੀਜ : ਇਹ ਸਮਾਂ ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਨ ਸਰੋਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਨਾਲੋਂ ਪਨੀਰੀ ਰਾਹੀਂ ਫਸਲ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਪਨੀਰੀ ਰਾਹੀਂ ਜੀ ਐਸ ਐਲ-1 ਬੀਜਣ ਲਈ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਦੋਗਲੀ ਕਿਸਮ ਹਾਇਓਲਾ ਪੀ ਏ ਸੀ 401 ਦੀ 35 ਤੋਂ 40 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਵਰਤੋਂ। ਜੇਕਰ ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਲੋਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਗੋਭੀ ਸਰੋਂ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 400 ਗ੍ਰਾਮ ਬੀਜ ਇਕ ਕਿੱਲੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਅਗੇਤੀ ਬੀਜੀ ਰਾਇਆ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ 45 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ ਪਰ ਬਰਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ 35 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ ਅਤੇ 50 ਕਿਲੋ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਬੀਜਣ ਸਮੇਂ ਪਓ।

ਸਬਜ਼ੀਆਂ : ਇਹ ਸਮਾਂ ਟਮਾਟਰ, ਬੇਗਣ, ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ ਦੀ

ਬੀਜਾਈ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਪਿਆਜ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਦੀ ਬੀਜਾਈ ਲਈ 4-5 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਬੀਜੇ। ਆਲੂਆਂ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਬੂਟੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਲੂ ਸਮੇਤ ਪੁੱਟ ਕੇ ਦੱਬ ਦਿਓ।

ਬਾਗਬਾਨੀ : ਨਵੇਂ ਲਗਾਏ ਸਦਾਬਹਾਰ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਨਿੰਬੂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਖਰੀਫ ਰੋਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ 50 ਗ੍ਰਾਮ ਸਟਰੈਪਟੋਸਾਈਕਲੀਨ 25 ਗ੍ਰਾਮ ਕੋਪਰ ਸਲਫੇਟ 500 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਬੋਰਡੋ ਮਿਸ਼ਰਣ (2:2:250) ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਾਂ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਦੇ ਰੋਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ 0.25% (250 ਗ੍ਰਾਮ/100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ) ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਸਲਫਰ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਅਤੇ ਬੋਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੂਟਿਆਂ

ਉੱਪਰ ਬੋਰਡੋ ਮਿਸ਼ਰਣ 2:2:250 ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਬੋਰਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਰਵਾਂ ਫਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਪਤਝੜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆੜੂ, ਅਲੂਚਾ, ਨਾਖ, ਅੰਜੀਰ,

ਅੰਗੂਰ ਆਦਿ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਵੋ। ਅੰਬਾਂ ਦੀ ਗੁੰਦਹਿੜੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਣੇ ਦੁਆਲੇ ਅਲਕਾਥੇਨ ਸ਼ੀਟ ਲਪੇਟੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ : ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਚੌਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਣਾਂ ਉੱਪਰ ਦੁੱਧ ਨਾ ਲਗਾਉ। ਫਟੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਥਣਾਂ ਨੂੰ ਗਲਿਸਰੀਨ ਅਤੇ ਆਇਉਡੀਨ (1 : 4) ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਡੋਬਾ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਅਫਾਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੁੱਤਰੀ ਹੋਈ ਬਰਸੀਮ ਵਿਚ ਤੁੜੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਪਰਾਲੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਪਾਉ। ਖੁਰਾਕੀ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਅਫਾਰੇ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਤਾਰਪੀਨ ਦਾ ਤੇਲ (50-60 ਮਿ. ਲੀ.) ਜਾਂ 250-350 ਮਿ.ਲੀ. ਕੋਈ ਵੀ

ਤੇਲ (ਸਰੋਂ ਜਾਂ ਅਲਸੀ) ਪਿਆਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟਿਮਪੋਲ ਪਾਉਡਰ (50-60 ਗ੍ਰਾਮ) ਜਾਂ ਬਲੋਟੇਮਿਲ ਦਾ ਘੋਲ (70-100 ਮਿ. ਲੀ.) ਵੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਫਾਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਿਹਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾ ਕੱਢਣੀ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿੰਨੀ ਸਿਖਲਾਈ (ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਿੰਨ

ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ

ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ

ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖੁੰਬਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਢੀਂਗਰੀ, ਚਿੱਟੀ ਬਟਨ ਟਾਈਪ ਖੁੰਬ ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਵਾਲੀ ਖੁੰਬ। ਢੀਂਗਰੀ ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਆਮ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਫਸਲਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਬੀਜ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਜਾਂ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਮਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਹਨ।

ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਢੀਂਗਰੀ ਖੁੰਬ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁੜੀ, ਖੁੰਬ ਦਾ ਬੀਜ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਲਿਫਾਫੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਤੁੜੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਿੱਲਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੇ। ਤੁੜੀ 12

ਘਟਿ ਤੋਂ 24 ਘਟਿ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿੱਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਨਮੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 70% ਹੋਵੇ। ਦਸ ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਸੁੱਕੀ ਤੁੜੀ ਲਈ 1 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਪਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗਿੱਲੀ ਤੁੜੀ ਵਿਚ ਬੀਜ ਮਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਸ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਿਫਾਫੇ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਤੁੜੀ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਪਰੈਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਲਿਫਾਫਾ ਭਰਨ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁੜੀ ਵਿਚ 2 ਇੰਚ ਦੀ ਤਹਿ ਪਾ ਕੇ ਬੀਜ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਛਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਫਾਫੇ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਦੇਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 24-25 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੁੰਬ ਬੀਜ ਸਾਰੀ ਤੁੜੀ ਵਿਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੇ

ਥਣੇ ਢੇਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਟ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਪਰੇ ਪੰਪ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੇ ਗਿੱਲਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫਤੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚ ਹੀ ਬਾਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਬਟਨ ਟਾਈਪ ਢੀਂਗਰੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 4-5 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਆਕਾਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਢੀਂਗਰੀ ਖੁੰਬ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਢੀਂਗਰੀ ਦੀ ਕਟਾਈ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਢੀਂਗਰੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਅੰਦਰ ਵਲ ਨੂੰ ਮੁੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਹ ਕਟਾਈ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਪੈਕਟ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਪਤਕਾਰ 100 ਗਰਾਮ ਦਾ ਪੈਕਟ ਆਮ ਤੌਰ ਕੇ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਢੀਂਗਰੀ ਨੂੰ ਸੁਕਾਇਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਡਰਾਇਰ ਵਿਚ ਸੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਢੀਂਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ

ਮੁੱਕਾ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲਿਫਾਫਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਹਵਾ ਰਹਿਤ ਕਰਕੇ ਸੀਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੁਕਾ ਕੇ ਢੀਂਗਰੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਸਿਰਫ 10% ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਰਤਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੜ ਵਜ਼ਨ 80% ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੁੰਬ ਸੂਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਚਾਰ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਮਿਕਸ ਸਬਜ਼ੀ ਆਮ ਚਲਦੀ ਹੈ।

ਚਿੱਟੀ ਬਟਨ ਟਾਈਪ ਖੁੰਬ ਉਗਾਉਣ ਲਈ 3 ਕੁਇੰਟਲ ਤੁੜੀ, 3 ਕਿਲੋ ਫਾਸਫੇਟ, 3 ਕਿਲੋ ਐਮ. ਓ. ਪੀ., 150 ਗਰਾਮ ਫੁਰਾਡਾਨ, 2 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਸੀਰਾ, 30 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਜਿਪਸਮ, 250 ਗਰਾਮ ਲਿੰਡੇਨ ਡਸਟ ਅਤੇ 60 ਕਿਲੋ ਗ੍ਰਾਮ ਬੀ. ਐਚ. ਸੀ. 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੰਪੋਸਟ ਤਿਆਰ

ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਵੀ ਖੁੰਬਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਾਲੀ ਵਾਲੀ ਖੁੰਬ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਖੁੰਬਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦੀ ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਖੁੰਬਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੁੰਬਾਂ ਵਿਚ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਲੋਹਾ, ਪੋਟਾਸ਼, ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਆਦਿ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੁੰਬਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟਸ ਅਤੇ ਚਿਕਨਾਹਟ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਖਾਣੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਸਫਲ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ

ਜਿਵਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ, ਮਨੀਸ਼ਾ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਪਾਂਡੋਵ, ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੀ. ਏ. ਯੂ., ਲੁਧਿਆਣਾ (ਮੋ. 98154-30245)

ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਮੰਗ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਗੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਕੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਆਚਾਰ, ਚਟਣੀ ਅਤੇ ਸੂਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤੀ ਦਵਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤੋਂ

ਏਕੜ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ 4-5 ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ 8 ਮਰਲੇ (200 ਵਰਗ ਮੀਟਰ) ਥਾਂ ਤੇ 15 ਤੋਂ 20 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉੱਚੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਪਨੀਰੀ ਬੀਜਣ ਤੋਂ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਨਦੀਨ ਉੱਗ ਪੈਣ। ਬੀਜ 1-2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀਜੋ। ਪਨੀਰੀ ਪੁੱਟਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਵੱਤਰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲਾ

ਕਿਲੋ ਫਾਸਫੋਰਸ, (125 ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ) ਅਤੇ 20 ਕਿਲੋ ਪੋਟਾਸ਼ (35 ਕਿਲੋ ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਰੁੜੀ ਦੀ ਖਾਦ, ਸਾਰੀ ਫਾਸਫੋਰਸ, ਪੋਟਾਸ਼ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਵਾਲੀ ਖਾਦ, ਪੌਦੇ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਅੱਧੀ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਵਾਲੀ ਖਾਦ 4-6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਛੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਪਾਓ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ 40 ਕਿਲੋ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ 4 ਟਰਾਲੀਆਂ ਰੁੜੀ (4 ਟਨ ਸੁੱਕੀ ਰੁੜੀ 1% ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ) ਦੀ ਖਾਦ ਵਰਤ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਰੁੜੀ ਦੀ ਖਾਦ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 3 ਟਰਾਲੀਆਂ ਰੁੜੀ (3 ਟਨ ਸੁੱਕੀ ਰੁੜੀ 1% ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ) ਦੀ ਖਾਦ ਦੇ ਨਾਲ 0.9 ਟਨ ਗੰਢਿਆ ਖਾਦ (1.5% ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ : ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਗੋਲ 23.5 ਈ ਸੀ (ਆਕਸੀਕਲੋਰੋਫੈਨ) 380 ਮਿਲੀਲੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਨੂੰ 200 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਦਾ ਪਨੀਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਛਿੜਕਾਅ ਅਤੇ 90-100 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਗੋਡੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਲਈ 2-3 ਗੋਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੋਡੀ ਪਨੀਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਕਰੋ। ਬਾਕੀ ਗੋਡੀਆਂ 15-20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

ਸਿੰਚਾਈ : ਪਨੀਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪਕੜ ਲੈਣ। ਫਿਰ 7-10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਪੁਟਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਪਿਆਜ਼ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਭੰਡਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁੱਲ 10-15 ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਿਆਜ਼ ਪਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਾ : ਭੂਕਾਂ ਸੁੱਕ ਕੇ ਡਿੱਗਣ ਤੇ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪੁਟਾਈ ਕਰੋ। ਪੁਟਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 6-7 ਦਿਨ ਤੱਕ ਛਾਂ ਵਿਚ ਪਤਲੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਪਿਆਜ਼ ਨੂੰ ਪੱਕਣ ਦਿਓ। ਫਿਰ 1-2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਭੂਕਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਕੱਟ ਦਿਓ। ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਹਰ 15 ਦਿਨ ਬਾਅਦ

ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਅੱਧ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਰੋਆ, ਪੀ ਆਰ ਓ-7, ਪੀ ਆਰ ਓ-6, ਪੀ ਵਾਈ ਓ-1, ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਓ-2 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਹਾੜੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਦੋਵੇਂ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ, ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਰਸ਼ ਇਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪੌਦੇ ਦੇ ਵਧੇ ਲਈ 13-21 ਸੈਲੀਸੀਅਸ ਅਤੇ ਗੰਢੇ ਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਲਈ 15-25 ਸੈਲੀਸੀਅਸ ਤਾਪਮਾਨ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗਲੇ ਹੋਏ ਪਿਆਜ਼ ਛਾਂਟੀ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

ਅੰਤਰ ਫਸਲ : ਧਨੀਏ ਨੂੰ ਪਿਆਜ਼ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਫਸਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਦੀਆਂ 5 ਕਤਾਰਾਂ ਬਾਅਦ ਧਨੀਏ ਦੀ ਇਕ ਕਤਾਰ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਵਢੇ ਵਿਚ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਲਾਉਣ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਲਾਓ। ਹਰੇ ਧਨੀਏ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ 40 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਕਟਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੀਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਧਨੀਏ ਨੂੰ ਮਈ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕੱਟ ਲਓ। ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਨਿੰਮ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਘੋਲ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਨਿੰਮ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੌਦ ਸੁਰੱਖਿਆ :
(ੳ) ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀੜੇ :
ਜਾਮਣੀ ਧੱਬਿਆਂ ਦੇ ਦਾਗ :
ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਨਾੜ ਉੱਪਰ ਜਾਮਣੀ ਰੰਗ ਦੇ ਦਾਗ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਗੰਢਿਆਂ ਅਤੇ ਬੀਜਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀਲੇ ਧੱਬੇ ਦੇ ਰੋਗ ਵਿਚ ਬੀਜ ਵਾਲੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਉੱਪਰ ਤਕਰੀਬਨ ਗੋਲ ਧੱਬੇ ਪੈ

ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਫਸਲ ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 600 ਗ੍ਰਾਮ ਇੰਡੋਫਿਲ ਐਮ-45 ਅਤੇ 200 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਟਰਾਈਟਨ ਜਾਂ ਅਲਸੀ ਦਾ ਤੇਲ 200 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਿਸਣ ਤੇ ਛਿੜਕੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ 10 ਦਿਨ ਦੇ ਵਕਫੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਛਿੜਕਾਅ ਹੋਰ ਕਰੋ।

ਕੀੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬਰਿੱਪ (ਜੂ) ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੀੜਾ ਹੈ ਜੋ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਮਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਭੂਕਾਂ ਦਾ ਰਸ ਚੂਸਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਧੱਬੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਪੈਣ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ 30 ਗ੍ਰਾਮ ਜੰਪ 80 ਡਬਲਯੂ ਜੀ (ਡਿਪਰੋਨਿਲ) ਜਾਂ 250 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਰੋਗਰ 30 ਈ ਸੀ (ਡਾਈਮੈਥੋਏਟ) ਨੂੰ 100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਸੁੰਡੀ ਦਾ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਜਨਵਰੀ-ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭੂਕਾਂ ਕੋਨਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਭੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਭੂਕਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲੇ ਹੋਏ

ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਸੂਗਰ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਆਦਿ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ :

ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਅੱਧ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਰੋਆ, ਪੀ ਆਰ ਓ-7, ਪੀ ਆਰ ਓ-6, ਪੀ ਵਾਈ ਓ-1, ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਓ-2 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਹਾੜੀ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਦੋਵੇਂ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ, ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਰਸ਼ ਇਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪੌਦੇ ਦੇ ਵਧੇ ਲਈ 13-21 ਸੈਲੀਸੀਅਸ ਅਤੇ ਗੰਢੇ ਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਲਈ 15-25 ਸੈਲੀਸੀਅਸ ਤਾਪਮਾਨ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਢ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਪਿਆਜ਼ ਨਿੱਸਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਗੰਢੇ ਦਾ ਆਕਾਰ ਛੋਟਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ

ਦਿਉ। ਚੰਗਾ ਝਾੜ ਲੈਣ ਲਈ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ 15 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਅਤੇ ਬੂਟਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 7.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਰੱਖੋ। 10-15 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਨੀਰੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਝਾੜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਅੱਧ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਅੱਧ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਬਿਜਾਈ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਲਵਾਈ ਸਮੇਂ ਕੰਨੋਰਸ਼ੀਅਮ ਜੀਵਾਣੂ ਖਾਦ 4 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾਓ ਜਾਂ ਦੋ ਪੈਕਟ (0.5 ਕਿਲੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪੈਕਟ) ਜੀਵਾਣੂ ਖਾਦ (ਅਜ਼ੋਟੋਬੈਕਟਰ + ਸਫਿਰੋਬੈਕਟੀਰੀਅਮ + ਬਰਖੋਲਡੇਰੀਆ) ਨੂੰ 80-100 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਕ ਏਕੜ ਹਾੜੀ ਦੇ ਪਿਆਜ਼ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘੋਲ ਵਿਚ 30 ਮਿੰਟ ਲਈ ਡੁਬੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਦਿਉ।

ਖਾਦਾਂ : ਇੱਕ ਏਕੜ ਲਈ 20 ਟਨ ਗਲੀ ਸੜੀ ਰੁੜੀ, 40 ਕਿਲੋ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ (90 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ), 20

ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਜਾਮਣੀ ਉੱਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭੂਰੀ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਸਲ ਖੁਲਸੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੰਡੀਆਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ

ਪਿਆਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਲੰਮੀਆਂ ਸੁੰਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਇਕ ਸਿਰੇ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਲੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਦੱਬ ਦਿਓ।

ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਘੋਖ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੌਮੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕੇ; ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖੇ। ਹਰੇ ਇਲਕਲਾਬ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਮਰਹੂਮ ਐੱਮ ਐੱਸ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਪਾਇਆ ਯੋਗਦਾਨ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਸੁਖੀਰ ਰਾਏ,
ਸੀਨੀਅਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਪੁੱਜ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅੰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਅੱਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਟੀਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਹਟਦਿਆਂ 'ਹਰੇ ਇਲਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ' ਰਣਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ/ਅਨਾਜ ਦਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਘੱਟ ਕਿਸਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਧ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾ ਕੇ ਘੱਟ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਇਉਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਇਜ਼ਾਫਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਉੱਭਰਦੀਆਂ

ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਕਮੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖੇਤੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਖੇਤੀ ਬਰਾਮਦਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਈ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 10 ਫੀਸਦੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋਇਆ : ਘਰੇਲੂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸਿਉਂ ਮਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਣ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਬਰਾਮਦਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਘਟਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਰਾਮਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਘੱਟ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਮਾਮਲਾ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਘਰੇਲੂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੈ; ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਘਰੇਲੂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਬਰਾਮਦੀ ਟੈਕਸ ਵੀ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਖੰਡ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਬਰਾਮਦਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਖੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾ ਵਧਣ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਘਟਾ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ

ਜੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ

ਜੇ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਲ ਸਥਿਰਤਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਵਹਾਅ/ਆਮਦ ਨੂੰ ਇੱਝ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ : ਖੇਤੀ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ।

ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਬਾਰੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਲ ਸਥਿਰਤਾ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਨਿਕਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਵਹਾਅ/ਆਮਦ ਨੂੰ ਇੱਝ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ : ਖੇਤੀ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੰਢਣਸਾਰ

ਖਪਤਕਾਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬਾਬਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਤੇ ਲਚਕ ਵਧਾ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਜੋਂ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਰਾਇਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਸਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਡਰਿੱਪ ਅਤੇ ਡਰੇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਜਾਈ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਖੇਤੀ ਭਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਮੀਥਿਨ (ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸ) ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਯਕੀਨਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਸੰਸਥਾ (ਡਬਲਿਊ ਟੀ ਓ) ਦੇ ਮੰਚ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁ-ਪਿਰੀ ਵਪਾਰ ਸਿਸਟਮ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦੇ ਕਣਕ ਵਰਗੇ ਮੁੱਖ ਅਨਾਜਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਤੇ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬੰਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ

ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ, ਮਿੱਟੀ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚੌਲ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਚੌਲਾਂ ਵਿਚ 40% ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਬਰਾਮਦਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਕਣਕ ਦਾ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਣਕ ਬਰਾਮਦ ਉੱਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਦਾ ਵੀ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਰਾਮਦਕਾਰ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਜੀ-20 ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਕਰਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਤਾ ਦਾ ਅਕਸ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਣਕ, ਚੌਲ ਅਤੇ ਗੰਨਾ (ਕਮਾਦ) ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਖਪਤ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਨੇਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿਘਲਣ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਸ਼ ਭੰਡਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ; ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਣੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਣੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ, ਕਣਕ ਤੇ ਗੰਨੇ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਜਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਮਿਲੱਟਸ (ਬਜਰਾ ਤੇ ਹੋਰ ਮੋਟੇ ਅਨਾਜ) ਅਤੇ ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਰਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਪਤ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨਾ। ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਦਿਸ਼ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖਪਤ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਸਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਇਵਾਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸ ਵਤਨ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਲੀਂਗ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ; ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਰਨ, ਬਿਹਤਰ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੱਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਿੰਘਾੜਾ

ਮੌਸਮ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਬਜ਼ੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਫਲ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਮੌਸਮ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਾਂ ਦੇਖਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਕਤੂਬਰ, ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ 'ਚ ਆਪਾਂ ਸਿੰਘਾੜੇ ਆਮ ਹੀ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਰੇਹੜੀਆਂ ਤੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਪਏ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਕੋਠੇ ਜਿਹੇ, ਭੂਰੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਘਾੜਾ ਪਾਣੀ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਤਲਾਬਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਤੈਰਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਫਲ, ਵਾਟਰ ਚੈਸਟਨੈੱਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨਾਂਵ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਫਲ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਲਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਟ ਫਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ, ਬੀ, ਆਇਰਨ, ਸਿਟਰਿਕ ਐਸਿਡ, ਫਾਸਫੋਰਸ, ਨਿਕੋਟੀਨੀਕ ਐਸਿਡ, ਮੈਗਨੀਜ਼, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਜ਼ਿੰਕ, ਸੋਡੀਅਮ, ਬਹੁਤ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਡਾਇਟਰੀ ਫਾਇਬਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਯੂਰਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘਾੜੇ 'ਚ ਮੱਝ ਦੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲੋਂ 22% ਮਿਨਰਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਐਨਰਜੀ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਏ ਹੀ ਸਰੀਰ 'ਚ ਐਨਰਜੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 100 ਗ੍ਰਾਮ ਸਿੰਘਾੜਾ ਖਾਣ ਨਾਲ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ 115 ਕੈਲਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਥਾਈਰਾਈਡ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾੜਾ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਆਇਰੋਡੀਨ, ਮੈਗਨੀਜ਼, ਮਿਨਰਲਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥਾਈਰਾਈਡ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਖਾਂਸੀ ਜੁਕਾਮ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੰਘਾੜੇ ਦਾ ਆਟਾ ਭਾਵ ਸੁੱਕੇ ਸਿੰਘਾੜੇ ਕੁੱਟਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਫ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਰਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਦੀ, ਖਾਂਸੀ, ਬਲਗਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਐਂਟੀਐਕਸੀਡੈਂਟ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਰਭ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ-ਗਰਭ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਰਭ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਸਿੰਘਾੜੇ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਦੀ ਅੱਡੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੱਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜੇ 'ਚ ਮਿਨਰਲਜ਼, ਮੈਗਨੀਜ਼, ਵਿਟਾਮਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਅੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਡੀਆਂ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੰਘਾੜਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ 'ਚ ਮੂੰਹ ਦੀ ਲਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਸ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਪੱਚਦਾ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਲੈਟਰਿੰਗ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਿੰਘਾੜਾ ਬੇਹੱਦ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਆਸ ਦੀ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਲੀਆ ਦੇ ਰੋਗੀ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਠੰਢਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਂਟੀਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੀਵਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੇ ਲੀਵਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਸਿੰਘਾੜੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ

ਆਇਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਨੀਮੀਆ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਇਸ ਨਾਲ ਜਲਦੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਐਨਰਜੀ ਲੈਵਲ

ਵੈਦ ਬੀ. ਕੇ. ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਜੈ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੋਗਾ)
ਮੋ. 98726-10005

ਬਰਾਬਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਵੱਧਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਵੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨਦੋਸ਼, ਧਾਂਤ ਕਰਕੇ ਵੀ ਵਜ਼ਨ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਰਜ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ

'ਚ ਮਰਦਾਂ 'ਚ ਵੀਰਜ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਵੀਰਜ ਦਾ ਇੰਨਾਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿਹਤ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਜੇਕਰ ਸਿੰਘਾੜੇ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਵਜ਼ਨ ਵੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਦਾ ਸੀਜਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁੱਕਾ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਲੀਵਰ ਸੰਬੰਧੀ ਰੋਗਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੀਲੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਦੀ ਤਾਸੀਰ ਠੰਢੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੀਵਰ ਲਈ ਠੰਢੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੀਵਰ 'ਚ ਗਰਮੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਲੀਵਰ ਸੰਬੰਧੀ ਰੋਗਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜਾ ਠੰਢੀ ਤਾਸੀਰ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਸੰਬੰਧੀ ਰੋਗਾਂ 'ਚ ਵੀ ਕਾਰਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇੰਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ਾਬ 'ਚ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ਾਬ ਲੱਗ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿੰਨਾਂ ਰੋਗੀਆਂ 'ਚ ਅਕਸਰ ਖੂਨ ਦੀ ਘਾਟ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੰਘਾੜੇ 'ਚ ਆਇਰਨ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਖੂਨ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜਾ ਸਰੀਰ 'ਚ ਵਿਸ਼ੈਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਸਾਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਸਾਫ ਹੋਣ ਨਾਲ ਚਮੜੀ 'ਚ ਗਲੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰਤਾ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਠੰਢ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਰੋਜ਼ ਸਿੰਘਾੜਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬੇਜਾਨ ਸਕਿਨ 'ਚ ਚਮਕ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਡਾਈਨੋਸ (ਖੁਸ਼ਕੀ) ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਵਿਟਾਮਿਨ, ਮਿਨਰਲ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵੱਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਚਮੜੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਰੋਮ-ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੱਧਦਾ-ਫੁਲਦਾ ਹੈ। ਪੌਦੇ ਦਾ ਇਕੱਲਾ-ਇਕੱਲਾ ਅੰਗ ਚਮਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਪਣਾ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਸੁੰਦਰ, ਲੰਬੇ, ਸੰਘਣੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਅਕਸਰ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੁੜੀ ਲੰਬੇ-ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਤੇ

ਸਿਲਕੀ ਤੇ ਸੰਘਣੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਘਾੜੇ 'ਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ, ਜ਼ਿੰਕ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਵਿਸ਼ੈਲੇ ਤੱਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਸਵਾਸਥ ਵਾਲਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਣ ਦਾ ਢੰਗ : ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿੰਘਾੜੇ 5-5 ਛਿਲਕੇ ਲਾਹਕੇ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਖਾਣੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਬਾ-ਚਬਾ ਕੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ਾਰ 'ਚ ਇਹ ਸੁੱਕੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾ ਕੇ 1-1 ਚਮਚ ਦੁੱਧ 'ਚ ਘੋਲ ਕੇ

ਪੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਾਊਡਰ 'ਚ ਮਿਸ਼ਰੀ ਪੀਸ ਕੇ ਮਿਲਾ ਕੇ 1-1 ਚਮਚ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਨੂੰ ਉਬਾਲ ਕੇ ਵੀ, ਆਪਾਂ ਸਲਾਦ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਇਸਦਾ ਹਲਵਾ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਣਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਕ ਕਿਲੋ ਕੱਚੇ ਸਿੰਘਾੜੇ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛਿਲਕਾ ਲਾਹ ਲਵੋ। ਜੋ ਗਿਰੀ ਨਿਕਲੀ ਹੈ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 6-7 ਸੌ ਗ੍ਰਾਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਗਿਰੀ ਨੂੰ ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਕੱਟ ਕੇ ਪੇਸਟ ਬਣਾ ਲਵੋ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਨਾਰੀਅਲ ਚੂਰਾ, ਬਦਾਮ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਦਾਖਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਸੌਗੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਜੂ, ਚੀਨੀ, ਦੇਸੀ ਘੀ, 1 ਗਲਾਸ ਦੁੱਧ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਦੇਸੀ ਘੀ ਗਰਮ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਫੇਰ ਇਸ 'ਚ ਸਿੰਘਾੜੇ ਦਾ ਪੇਸਟ ਪਾ ਕੇ ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਅੱਗ ਤੇ ਭੁੰਨੋ। ਕੜਛੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਤਾਂ ਕਿ ਥਲੇ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਭੂਰਾ ਕਲਰ ਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਘੀ ਛੱਡਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੰਨ ਲਵੋ। ਹੁਣ ਇਸ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ 'ਚ ਮਿਲ ਜਾਣ ਫੇਰ ਦੁੱਧ ਪਾ ਦਿਉ। ਇਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਦੇਵੋ। ਫੇਰ ਚੀਨੀ ਪਾ ਦਿਉ। ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੈਸ ਤੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਕਾ ਲਵੋ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਲਵੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਵੇ। ਫੇਰ ਇਹਨੂੰ ਆਪਾਂ ਆਮ ਹਲਵੇ ਵਾਂਗ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਨੁਕਸਾਨ : ਕਬਜ਼ ਵਾਲਾ ਰੋਗੀ ਨਾ ਖਾਵੇ, ਇਹਨੂੰ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੀਵੇ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੰਘਾੜਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪੇਟ 'ਚ ਦਰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜੇ ਜਲਦੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਮੈਲ (ਬਦਬੂ) ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿੰਘਾੜੇ ਨਾ ਖਾਧੇ ਜਾਣ। ਇਕੱਲਾ ਸਿੰਘਾੜਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਆਪਾਂ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਾਵਾਂਗੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਖਾਵਾਂਗੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰੀਰ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘਾੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਰਤੋਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇ ਲਵੋਗੇ।

ਪੁਰਾਣਾ ਗੱਡਾ ਖਾ ਗਿਆ ਹੱਡਾਂ

ਮਾਪਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਬੁੱਧੀਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦਲੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਅਖਾਣਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਭੱਜਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਮਰ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਸਹੀ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਐਫਿਆਈਆਂ ਸੁਖਿਆਈਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਾੜੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਵੇਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੀ ਇਕ ਕਲਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਬੋਚਕੇ ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਵਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਗੱਡਾ ਵੀ ਚਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਖੋਅ ਹੁੰਦਾ 'ਗੱਡ' ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੱਕੜ ਦੇ ਪਹਿਏ ਵਾਲੇ ਗੱਡੇ ਨੂੰ ਗੱਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਿਆ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਭੇਟਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਗੜ੍ਹੀ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਜਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੋਆਈ ਲਈ ਗੱਡਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਾਦੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵਲੋਂ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਨੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਡੇ ਨੂੰ ਚੋਪੜਿਉ ਤੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜੇ। ਅਤੇ ਸਦਵਾਈ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਇਆ ਜੇ ਸਦਵਾਈ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗੱਡਾ ਵਾਂਝਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਦਾਦੇ ਹੋਰੀ ਘੁਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬਾਬੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਵਾਂਝਣਾ ਹੀ ਗੱਡੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸੰਭਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਥਾ ਵੇਖ ਚਾਖ ਕੇ ਲਇਉ ਨਹੀਂ ਤਾਬੁਜ਼ਲੀਆਂ ਘਸ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਡਾ ਡਿੱਕੜੋਲੇ ਖਾ ਕੇ ਚਲੇਗਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਵਧ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰੋਤਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੁਕੰਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲਾਰੀਆਂ ਤੇ ਡਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖ ਲੈਣਾ ਸਭ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੱਡੇ ਨੂੰ ਖੇਤ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਗੱਡਾ ਚੋਪੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੱਖਣੀ ਦੀ ਬਾਟੀ ਭਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਖਾਲਸ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪ ਗੱਡੇ ਨੂੰ ਚੋਪੜਦੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਿਆਣੇ ਸਿਆਣੇ ਮੱਖਣੀ ਜਾਂ ਤੇਲ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰ ਜਾਣ ਐਵੇਂ ਵੱਧ ਘਟ ਲਾ ਜਾਣ। ਭੰਡਾਰੀ ਵਿਚ ਦਾਤਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੱਡਾ ਪੁੱਧ ਵਿਚ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਗੱਡਾ ਖਈ ਦਾ ਰੋਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਕੁੱਝ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਕਦੇ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਗੱਡੇ ਦਾ ਜੂਲਾ ਮੂਲ ਮੁੱਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਹਿਲ ਜਾਵੇ ਗੱਡਾ ਬੇਕਾਰ ਕੰਮ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੇ ਜੋੜੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਜਾਂ ਗਜ ਵਿੱਲੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਪੱਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੱਡਾ ਮਿਸਤਰੀ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰੁੱਤ ਹੋਗੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜੂਲਾ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਗੱਡਾ ਲਿਆ ਕੇ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜੇ ਘਸ ਕੇ ਜੂਲਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵਿਚ ਫੇਰ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਾੜਾ ਗੱਡਾ ਲਾਗਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪੈਸਾ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਰਾਣਾ ਗੱਡਾ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਇਲਮ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਨ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਤਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ
ਸਭਾ, ਪਿੰਡ ਝੱਤਰੇ, ਤਹਿ. ਜੀਰਾ, ਜ਼ਿਲਾ
ਵਿਚੋਲਪੁਰ-152028 ਮੋ: 7814490249

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਹੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ 99.82 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਘਣਤਾ 2.5 ਹੈ ਜਦਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਿਊਬਕ ਮੀਟਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹਵਾ ਦੀ ਘਣਤਾ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ 1.5 ਮਾਈਕਰੋ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 0.001 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਮਾਨਣ ਯੋਗ ਹਵਾ 'ਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਆਬੋ ਹਵਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਹਵਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ, ਚਮੜੀ ਰੋਗ, ਸਾਹ ਸਬੰਧੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਗ, ਜਲਣ ਰੋਗ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਮੰਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਹੈ।

ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ

ਹਵਾ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਪਲੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਚਿੰਤਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ ਕੁੱਝ ਕੁ ਦਿਨ ਰੋਲਾ ਰੱਪਾ ਪਾ ਕੇ ਗੱਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਨਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਹਵਾ ਸੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ ਸੁੱਧ ਰੱਖੀਏ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬ-ਤਲਬੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੂਲ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਗੱਦੀ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇ। ਹਵਾ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹਵਾ, ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਪਲੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਨ 2014 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਲੀਤ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹਵਾ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਉਹ ਅੱਠਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਵਾ ਵੱਧ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਹਵਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 20 ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ 14 ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਗੰਗਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਹਵਾ ਦਾ ਤਵਾਜਨ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਤਾਂ ਹਵਾ ਦੀ ਮਲੀਨਤਾ

ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਸੇਵਾਲ
(ਐਡਵੋਕੇਟ), ਚੇਅਰਮੈਨ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਊਰੋ
ਮੋਬਾ: 98141-25593

ਸਰਦੀਆਂ 'ਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਸਮਾਨੀ ਉਠਦੇ ਤੱਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਬਿਖਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਜੀਰੀ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਤੇ ਬੱਚਤ ਵਾਲਾ ਢੰਗ ਤਰੀਕਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿੰਨੇ ਹਨ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੌ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਲੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵੱਧ ਚੁੱਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਕਾਤਲ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਪਹਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦਾਲਾਂ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਮੱਕੀ ਜਵਾਰ, ਬਜਰੇ ਵਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਇਥੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਸਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਨ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗੇ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣਾ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਧੂੰਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਬੀਜਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਚ ਕੁੱਝ ਵਜ਼ਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਹੈ ?

ਹਵਾ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾਪਨ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੰਦੀ ਹਵਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ 5.3 ਸਾਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੰਦੀ ਹਵਾ ਕਰ ਕੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕੇ ਉਮਰ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹਵਾ ਕਰ ਕੇ 2019 'ਚ 10 ਲੱਖ 63 ਹਜ਼ਾਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਲ ਮੌਤਾਂ ਦਾ 17.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਝ ਇਲਾਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫਸਲ ਪਾਣੀ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਕਤ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਹਨ ਜੋ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ 'ਚ 25 ਮੀਟਰ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਕ ਸਾਲ 'ਚ ਪਾਣੀ ਇਕ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਪਹਾਲੀ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਗਰੀਨ ਗੈਸਾਂ ਹਵਾ 'ਚ ਜਾ ਰਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਇਕੱਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੇ ਹੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅਵੇਸਲੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ। ਠੀਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਾਲੀ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕੇ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੰਨ 2021 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਵੀ ਬਦਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਡਾ ਉਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਹ ਰਾਹੀਂ ਗੰਦੀ ਹਵਾ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਦਰ ਜਾ

ਕੇ ਕੀ ਕਰੇਗੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਮ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਚੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਕਾਰਗਰ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਫ ਉਰਜਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਚਿਤ ਬਿਜਲਈ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਨੇ ਉੱਨਤ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਹੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ 99.82 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਘਣਤਾ 2.5 ਹੈ ਜਦਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਿਊਬਕ ਮੀਟਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹਵਾ ਦੀ ਘਣਤਾ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ 1.5 ਮਾਈਕਰੋ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 0.001 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਮਾਨਣ ਯੋਗ ਹਵਾ 'ਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਆਬੋ ਹਵਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਹਵਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਰੋਗ, ਚਮੜੀ ਰੋਗ, ਸਾਹ ਸਬੰਧੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਗ, ਜਲਣ ਰੋਗ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਮੰਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਐਨੇ ਮਾੜੇ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੋਹਣੇ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੋ, ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ। ਬੂਟੇ ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਕਿੰਨੀ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਤਦ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਏਥੇ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਉਹ ਕਦਮ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਖੇਤਰ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਐਨੇ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਪੈ ਗਏ। ਉਥੇ ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਸੁਧਰੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਅੱਸੀ ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ 11.9 ਸਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 11.9 ਸਾਲ ਔਸਤ ਉਮਰ ਘੱਟ

ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਧੀਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਰਸ਼ ਵੀ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਹਵਾ ਸਾਫ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ, ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ, ਸੜਕੀ ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਹਵਾ 'ਚ ਮਿਲਦਾ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ, ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ, ਬਾਲਣ ਜਾਂ ਤੇਲ ਆਦਿ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੂਰ ਪਾਲਣ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕ ਵੀਰ ਜਾਤੀਵਾਦ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਵੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਰਚਾ ਘੱਟ

ਬਿਲਾਵਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਮੋਬਾਈਲ : 96467-15067

ਸੂਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਨਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੰਦੇ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੂਰੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇ। ਹੇਠੇ 'ਚ ਆਈ ਸੂਰੀ ਗੱਭਣ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਆਸ ਨਿਕਲ ਆਵੇ ਅਤੇ ਸੂਣ ਸਮੇਂ ਵਧੇਰੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਛਡਾਉਣ ਤੱਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਰੀਆਂ 'ਚ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਜਾਂ ਅੰਡੇਦਾਨੀ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਜਨਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਸੂਰ ਪਾਲਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜੇਬ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਬੋਝ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

4. ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੋਝ (Social Stress) ਕਾਰਣ ਵੀ ਹੇਠੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਨਾਓ ਵਾਲੇ ਬੋਝ ਭਾਵ ਸਮਾਜਿਕ ਬੋਝ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੂਰੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੇਠੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਰਸਾਵੇ। ਲੜਾਕੂ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. ਸੂਰੀ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁੰਗਾ ਹੋਣ ਵੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੱਸੀ ਕੀਤੇ ਨਰ ਸੂਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੁੰਗੇ ਹੇਠੇ ਵਾਲੀ ਸੂਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

6. ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਅੰਦਰ ਸੋਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਰੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪ ਹੀ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇ।

7. ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਹੇਠੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਰ ਸੂਰ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ 10-15 ਮਿੰਟ ਲਈ ਨਰ ਸੂਰ ਕੋਲ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਰੀ ਜਲਦੀ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠੇ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

8. ਸੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਲੱਪਾਂ ਦੀ ਦਵਾਈ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

9. ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਟੀਕਾ ਕਰਨ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ਵਾਰ ਫਿਰਨਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੱਭਣ ਨਾ ਰਹਿਣਾ :

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ : 1. ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕ ਵੀਰ ਜਾਤੀਵਾਦ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਵੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਰਚਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧੰਦੇ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੂਰੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਜਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇ। ਹੇਠੇ 'ਚ ਆਈ ਸੂਰੀ ਗੱਭਣ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਆਸ ਨਿਕਲ ਆਵੇ ਅਤੇ ਸੂਣ ਸਮੇਂ ਵਧੇਰੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਛਡਾਉਣ ਤੱਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ।

ਕਰਵਾਉਣਾ।
ਹੱਲ : 1. ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣ ਦੇ ਟੀਕੇ ਲੱਗਾ ਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਫਿਰਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਜੇਕਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ 21 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠੇ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਰਸਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰ ਦੀ ਵੀ ਬਦਲੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਗੱਭਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਮੋਟੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰ ਪਾਸੋਂ ਆਸ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸੂਰੀਆਂ ਘੱਟ ਗੱਭਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

4. ਉੱਲੀ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸੂਰੀਆਂ ਗੱਭਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੋ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਲੀ ਯੁਕਤ ਖੁਰਾਕ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜ਼ਹਿਰਵਾਦ ਵੀ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ :

1. ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ (Still born) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਗੱਭਣ ਸੂਰੀ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 'ਚ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਦਰ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਵਿੱਚ 18 ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਵੀ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ Pseudo rabies ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ Carnomonoxide ਦੀ ਟੋਕਸਿਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

2. ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ munn field foetus ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪਾਰਵੋ, ਲੈਪਟੋਸਪਾਈਰਿਸਿਸ ਆਦਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਅੰਦਰ ਅਕਸਰ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਣ ਮੌਕੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

3. Parvo virus ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਅਕਸਰ ਗਰਭ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 70 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇਦਾਨੀ 'ਚ ਪਏ ਬੱਚੇ ਉੱਪਰ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਤੱਕ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਮਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੋਪਲ ਤੁਸੀਂ ਵੈਟਰਨੇਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇਲਾਜ ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੂਣ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ : ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਅਤੇ ਗਿਲਟ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲਕਸ਼ੀ ਲਈ ਚੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਜਨਨ ਅੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਣ ਸੂਣ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਰਮੀ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਣ ਅੰਡੇਦਾਨੀ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਅੰਡੇ ਬਣਦੇ ਹਨ।

4. ਗਰਮੀ ਦੇ ਇਸ ਬੋਝ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੂਰ ਅਤੇ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਣ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਫਾ ਵਧ ਹੋਵੇ।

5. ਹਰ ਸੂਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਭਣ ਦਰ ਤੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਤੂਆ ਜਾਣਾ : (Abortion)

1. ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਫਾਰਮ ਦੇ ਉੱਪਰ 1-2% ਤੂਆ ਜਾਣ ਦੀ ਦਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਦਰ ਵੱਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਧੰਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਸੂਰ ਪਾਲਕ ਲਈ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸੋਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੂਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ Pseudo rabies, ਈ. ਕੋਲਾਈ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਮਾਈਕਰੋ ਆਰਗੇਨਿਜ਼ਮ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੂਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੰਪਟੋਸਪਾਈਰਿਸਿਸ ਅਤੇ ਬਰੂਸੇਲੇਸਿਸ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਤੂਆ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

2. ਕਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਿਵੇਂ ਕਿ carbonmonoxide ਉੱਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਖੁਰਾਕ ਤੋਂ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਤੂਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਿਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਖੂਨ ਆਉਣਾ : ਕਈ ਵਾਰ ਨਰ ਸੂਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਖੂਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੱਭ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਰ ਸੂਰ ਦੇ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਘੱਟ ਦੋ ਹਫਤੇ ਦਾ ਆਰਾਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕ ਜਾਵੇ। ਮਿਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਖੂਨ ਆਉਣ ਕਾਰਣ ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਰੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਿਲਾਪ ਦੌਰਾਨ ਅਸਫਲਤਾ : 1. ਕਈ ਵਾਰ ਨਰ ਸੂਰ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ, ਜਵਾਨ ਉਮਰ ਚ (8 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਵਰਤਣ ਨਾਲ, ਘੱਟ ਜਨਣ ਅਨੁਭਵ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਹ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸੋ ਸੂਰ ਪਾਲਕ ਵੀਰ ਨਰ ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ 8 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣਨ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਪ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

2) ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸੂਰ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਿਲਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਣੂਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਧ ਉਮਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਨਰ ਸੂਰ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਘੱਟਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੌਟ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

3) ਕਈ ਵਾਰ ਸੂਰੀ ਵੀ ਜਵਾਨ ਨਰ ਸੂਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਰ ਸੂਰ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4) ਜਿਹੜੀ ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ (8 ਮਹੀਨੇ) ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਨਰ ਸੂਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਸਲਕਸ਼ੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਮੀਟ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵਰਤ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੋ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕ ਵੀਰ ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਤੁਸੀਂ ਗੌਰ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੂਰ ਪਾਲਣ ਦੇ ਧੰਦੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫਾ ਲੈ ਸਕੀਏ। ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੈਲਪ ਲਾਈਨ ਨੰਬਰ 0161-2414005, 0161-2414026 ਅਤੇ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵੈਟਨੇਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1. ਸੂਰੀਆਂ ਦਾ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣਾ : ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜਵਾਨ ਸੂਰੀ 8 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਚ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਛਡਾਉਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਸੂਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੂਰੀਆਂ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਹੇਠੇ ਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਹੇਠਾ ਚੱਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕਾਰਣ : 1. ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ।
2. ਉੱਲੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹੋਣਾ (Aflatoxin and myrotoxin).
3. ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋਣਾ।
4. Stress ਦਾ ਹੋਣਾ (ਗਰਮੀ ਕਾਰਣ)।
5. ਬੱਚੇਦਾਨੀ ਅੰਦਰ ਸੋਜ਼।
6. ਅੰਡੇ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਨਾ ਹੋਣਾ।
7. ਸੂਆ ਤੋਂ ਲੇਸਦਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਆਉਣਾ।
8. ਮਲੱਪ ਰਹਿਤ ਨਾ ਹੋਣਾ।
9. ਗੁੰਗਾ ਹੋਣਾ ਆਦਿ।

2. ਸੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ : 1. ਸੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸੂਰੀਆਂ ਜਵਾਨ ਲੇਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੇਠੇ ਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। (1-2% ਧਾਤਾਂ ਦਾ ਚੂਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਓ।)

2. ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਖੁਰਾਕ ਨੂੰ ਉੱਲੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਲੀ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚੋਂ (Aflatoxin and myrotoxin) ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੂਰੀਆਂ ਹੇਠੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸੋ ਸੂਰ ਪਾਲਕ ਵੀਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਖੁਰਾਕ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3. ਕਈ ਵਾਰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੂਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ FSH ਨਾਂ ਦਾ ਰਸਾਇਣ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਅੰਡੇਦਾਨੀ ਉੱਤੇ ਅੰਡੇ ਵਿਕਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰੀ ਹੇਠੇ ਦੀ

4. ਮਾੜੀ ਖੁਰਾਕ।
5. ਗਰਮੀ ਦਾ ਬੋਝ।
6. ਮੋਟੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲਾਪ

ਕਿਸਾਨੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਬੜੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ-ਚੌਗੁਣਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਹੀ ਝੁੱਗਾ ਚੌੜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਵਿਗਿਆਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫਾ ਤੇ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਪੱਖੋਂ ਵਿੱਚ ਡੇਅਰੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਅਹਿਮ ਮੁਕਾਮ

ਡੇਅਰੀ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਮਾਰੂ ਸੈਕਸ ਸੀਮਨ

‘ਚੋਂ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ‘ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗਊਆਂ ‘ਚ ਕੇਵਲ ਮਾਦਾ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ,
(ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੇਟੈਂਟ ਹੋਲਡਰ
ਡਰੱਗ ਸਾਇੰਟਿਸਟ)
ਮੋਬਾਈਲ : 94631-19829

ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਲਦ ਦੇ ਸਪਰਮਜ਼

ਸੀਲਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘ਕਨਸੈਪਸ਼ਨ ਰੇਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਮੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਪਰਮ ਡੈਮੇਜ ਹੀ ਹੈ।’ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਐਲ ਜਾਨਸਨ ਅਤੇ ਡੀ ਗੋਰਡਨ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹਨ।

ਸਪਰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਤੇ ਹੈਪਲਾਇਡ (ਐਸੇ ਸੈੱਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋਮੋਸੋਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਸੈੱਲ ਨਾਲੋਂ ਕਰੋਮੋਸੋਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਇਕਾਈਆਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਾਲ (ਕੰਧ) ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰੀਕ ਅਤੇ ਨਰਮ ਪਲਾਜ਼ਮਾ ਲੀਮਾ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ਰ ਜਾਂ ਲੋਜ਼ਰ ਲਾਈਟਾਂ ਵਗੈਰਾ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ।

ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਈਗੇਟ, ਭਰੂਣ ਤੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 15-20% ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਤਾਂ

ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਊਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫੰਡਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ‘ਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਜੋ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮਲਟੀ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਬਸ ਰਿਜਨਲ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਆਫਿਸ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਬਲਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਝੂਠ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਚੰਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਬੰਧਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਈਗੇਟ, ਭਰੂਣ ਜਾਂ ਗਰਭ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਮਾਂ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਔਰਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜੋ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਜੋ ਗਊਆਂ ਇਹ ਕਿ ਜੋ ਗਊਆਂ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੀ ਐੱਨ ਏ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਦਸੰਬਰ 2019 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੈਂਸਰ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੇਵਿਡ ਫਾਗਨੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ ਤੋਂ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਗਊਆਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਵਾਂਗੇ? ਖਤਰੇ ਬਹੁਤ ਹਨ ਪਰ ਇਲਾਜ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ‘ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਓ। ਕਿਸਾਨੀ ਬਚਾਓ। ਕਿਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟਾਂ ‘ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਈ (ਦੁੱਧ ਵਿਹੀਣ) ਫਾਰਮ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਸ਼, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ।

ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸੰਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਡੇਅਰੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਯਾਨੀ ਗਊਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ‘ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੰਡਰ ਹੋਈ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਗਊਆਂ ਅਕਸਰ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਂ ਹਰ ਪਿੰਡ-ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਗਲੀ-ਕੁਚਿਆਂ ‘ਚ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭਟਕਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੰਡਰ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਉਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਧਦੇ ਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ‘ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਉਹ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਇਕਦਮ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣੇ ਹੀ ਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਮੁਨਾਫੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸੈਕਸਡ ਸੀਮਨ (ਲਿੰਗੀ ਵੀਰਜ) ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਘੱਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਬੱਚੜਖਨੇ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਕੇ ਲੋਕ-ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਰਭਾਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਨਸੈਪਸ਼ਨ ਰੇਟ (ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਦਰ) ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਰੂਣ, ਗਰਭ-ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਅਤੇ ਨਵ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਡੀ ਐੱਨ ਏ ਦੇ ਵਿਗਾੜ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ‘ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀਆਂ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ, ਗੁਰਦੇ, ਲਿਵਰ ਦਾ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੋਣਾ, ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣਾ ਆਦਿ। ਫਿਰ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰੂਣਾਂ ਅਤੇ ਨਵ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਸੈਕਸਡ ਸੀਮਨ ਦੀਆਂ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਕਈ ਤਕਨੀਕਾਂ ਮੌਜੂਦ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ 1982 ‘ਚ ਪਿੰਕਲ ਅਤੇ ਗਲੈਡਫਿਲ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੀ ਫਲੋ ਸਾਈਟੋਮੀਟਰੀ ਸੀਮਨ ਸਾਰਟਿੰਗ (ਵਹਾ ਆਧਾਰਤ ਸੈੱਲ ਗਿਣਤੀ ਵੀਰਜ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ) ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ

(ਸੁਕਰਾਣੂਆਂ) ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖਤ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਾਲਾਤ ‘ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ 35-50 ਐਟਮਸਫੀਅਰ (ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਮਿਣਨ ਦੀ ਇਕਾਈ) ਦਾ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਲੋਜ਼ਰ ਲਾਈਟਾਂ, ਕੈਮੀਕਲ ਟਰੀਟਮੈਂਟ, 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਸਪੀਡ ਤੇ ਘੁਮਾਉਣਾ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸਪਰਮ ਡੈਮੇਜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੀ ਐੱਨ ਏ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਖਰਾਬ ਡੀ ਐੱਨ ਏ ਵਾਲੇ ਸਪਰਮ ਦੇ ਗਾਂ ਦੇ ਅੰਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਉਪਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਈਗੇਟ, ਭਰੂਣ ਅਤੇ ਗਰਭ-ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਦਾ ਵੀ ਡੀ ਐੱਨ ਏ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਈਗੇਟ ਤੇ ਭਰੂਣ ਵਗੈਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਗਊਆਂ ਦਾ ਗਰਭ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਊਆਂ ਇੱਕ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹੀਟ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ‘ਚ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੰਡਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਕਨਸੈਪਸ਼ਨ ਰੇਟ ਦਾ ਡਿੱਗਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਊਆਂ ਦਾ ਫੰਡਰ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਆਮ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਿਰਾਲਡ

ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ 10 ਟਨ ਗੈਸ

ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਵਰਬਿਓ ਕੰਪਨੀ ਇੰਡੀਆ ਜੋ ਇੱਥੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖੰਡਵਾਦ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਗੈਸ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੱਖ ਟਨ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵਰਬਿਓ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਮੈਨੇਜਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਰਮਨ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਪਰਾਲੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 22 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੈਸ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ 9 ਤੋਂ 10 ਟਨ ਗੈਸ ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਗੈਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਟੈਂਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੈਸ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ ਗੈਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸਾਫ ਰੱਖ ਕੇ ਗਰੀਨਹੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਦ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ 15 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਾਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਪਰਾਲੀ ਘੱਟ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨੇੜਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੇਡ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੇਡ ਤੱਕ ਪਰਾਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜੇਕਰ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਟੀਮ ਭੇਜ ਕੇ ਗੱਠਾਂ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਣ ਤੱਕ ਉੱਥੋਂ ਪਰਾਲੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਬਿਓ ਕੰਪਨੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਫੈਸਟੀਵਲ ਆਫਰ

ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਵੱਲੋਂ

ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡੀਲਰ/ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਲਈ

ਚੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੂਟ

KHETI DUNIYAN
TID - 62763351

ਚੰਦੇ ਭਰਨ ਲਈ QR ਕੋਡ ਸਕੈਨ ਕਰੋ।

ਵੱਟਸਐਪ
ਰਾਹੀਂ ਫਰੀ
ਸਰਵਿਸ ਪਾਓ।

ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ **300/-** ਰੁਪਏ

ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ **500/-** ਰੁਪਏ

ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਾਰਮ

ਨਾਮ.....

ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ.....

ਪੁਰਾਣਾ ਗ੍ਰਾਹਕ ਨੰਬਰ (ਜੇਕਰ ਹੈ).....

ਸਥਾਈ ਪਤਾ.....

.....

.....

ਪਿੰਡ..... ਡਾਕ:.....

ਤਹਿਸੀਲ..... ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ.....

ਰਾਜ..... ਪਿਨ ਕੋਡ.....

ਵਾਇਆ..... ਫੋਨ ਨੰ.....

ਰੁਪਏ.....

KHETI DUNIYAN
An Exclusive Agril. Weekly

ਖੇਤੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਕੇ. ਡੀ. ਕੰਪਲੈਕਸ, ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਰੋਡ, ਨੇੜੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਰਕਿਟ, ਪਟਿਆਲਾ-147001
ਮੋ. 90410-14575 ਈ-ਮੇਲ : kdpublishations@yahoo.co.in

ਆਲੂ ਦਾ ਵਧਿਆ ਰੁਝਾਨ, 1.17 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ 'ਚ ਹੋਈ ਬਿਜਾਈ

ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਚ ਆਲੂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਝਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਇਹ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ 1.14 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਬੇ 'ਚ ਆਲੂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਇਸ ਸਾਲ 3000 ਹੈਕਟੇਅਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ 1.17 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ 'ਚ ਆਲੂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ

ਕੁੱਲ ਪੈਦਾਵਾਰ 30,50,037 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2022-23 ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਆਲੂ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਵਧ ਕੇ 1,14,885 ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਝਾੜ ਦੀ 27645 ਕਿਲੋ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਲ ਪੈਦਾਵਾਰ 31,75,929 ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਹੋਈ। ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਆਲੂ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ 1.17 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦੀ ਉੱਕਵੇਂ ਮੌਸਮ ਦਾ

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਲੂ ਦੇ ਝਾੜ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵਧੀਆ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਲੂ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਬਰਾਬਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਦਮਾਧੀਆ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2021-22 ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ 1,10,466 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ 'ਚ ਆਲੂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਔਸਤਨ ਝਾੜ 27611 ਕਿਲੋ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬੰਪਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੱਲ ਨੇ ਵਾਸੀ ਆਲੂ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਾਨ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਲੂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਭਾਅ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਲੂ ਹੇਠਲੇ ਰਕਬੇ 'ਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਮੌਸਮ ਵਧੀਆ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਆਲੂ ਦੀ ਫਸਲ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਸਾਲ 2021-22 ਤੇ 2022-23 ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ 'ਚ ਆਲੂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਜਾਈ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ, ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਝਾੜ ਤੇ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ			
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਰਕਬਾ (ਹੈਕ.)	ਝਾੜ (ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕ.)	ਉਤਪਾਦਨ (ਮੀ.ਟਨ)
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	16379-17034	27896-27966	456909-476377
ਜਲੰਧਰ	23615-24560	28066-28106	662779-690272
ਲੁਧਿਆਣਾ	16857-17531	28885-28690	486914-507706
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	1283-1334	25788-25794	33086-34417
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	9103-9467	26122-26128	237789-247357
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	908-944	24896-24906	22606-23519
ਕਪੂਰਥਲਾ	9552-9934	27552-27256	260311-270763
ਬਠਿੰਡਾ	6110-6354	27279-27285	166675-173380
ਸੰਗਰੂਰ	955-993	27686-27696	26440-27508
ਪਟਿਆਲਾ	4654-4840	26718-26724	124346-129348
ਰੋਪੜ	595-619	24016-24056	14290-14886
ਫਰੀਦਕੋਟ	417-434	24099-24106	10049-10454
ਮਾਨਸਾ	235-244	24326-24336	5717-5948
ਫਸਲੀ	4456-4634	26288-26294	117139-121253
ਮੋਗਾ	7120-7495	29476-29486	209869-218338
ਮੁਕਤਸਰ	337-350	25326-25332	8535-8878
ਐਸ ਬੀ ਐਸ ਨਗਰ	2713-2822	27754-27766	75297-78342
ਐਸ ਏ ਐਸ ਨਗਰ	1527-1588	26516-26522	40490-42119
ਤਰਨਤਾਰਨ	1887-1962	24896-24904	46979-48878
ਬਰਨਾਲਾ	1652-1718	24888-24896	41115-42773
ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ	109-113	24326-24336	2652-2759
ਪਠਾਨਕੋਟ	002-002	26376-26382	053-053
ਕੁੱਲ	110466-114885	27611-27645	3050037-3175929

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਬੰਦ

185.88 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਹੋਈ ਖਰੀਦ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ 185-88 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਫਸਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚੋਂ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਫਸਲ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖਰੀਦੀ ਹੈ। ਐਤਕੀ ਫਸਲੀ ਖਰੀਦ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹਫਤੇ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ ਜੋ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੋਣੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ	
ਸਾਲ	ਖਰੀਦ (ਲੱਖ ਐਮ.ਟੀ.)
2023-24	185.88
2022-23	182.11
2021-22	187.29
2020-21	202.82
2019-20	162.33
2018-19	169.16
2017-18	176.70

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵੀ ਝੱਲਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਲੁਆਈ ਕਰਨ ਪਈ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਸਿੱਧੇ 182 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਦੀ ਆਮਦ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਇਕ ਹਫਤੇ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਇਸ ਵਾਰ ਸਵਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ 39,911 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦਕਿ 40,653 ਕਰੋੜ ਦੇ ਬਿੱਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰਕੀਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਸਲ ਇਸ ਵਾਰ ਬੰਪਰ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਝਾੜ ਦੀ ਕਾਫੀ ਵਧਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਜ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਤੱਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੋ ਦਫ਼ਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਝੋਨੇ ਦਾ ਝਾੜ ਵੀ ਔਸਤਨ 75 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹੋ ਝਾੜ 68.17 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਦਾ ਸੀ। ਬੰਪਰ ਫਸਲ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਆਮਦਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚੋਂ ਨਾਮਤਰ ਫਸਲ ਹੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਆਈ ਟੀਮ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪਾਪੂਲਰ ਅਤੇ ਸਫੈਦੇ ਦੇ ਪੇੜ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਾਰਬਨ ਸੋਖੇ - ਪੇੜ ਲਗਾਓ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 3686 ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ 35 ਕਰੋੜ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੰਢੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 3686 ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਾਰਬਨ ਸੋਖੇ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਪੇੜ ਲਗਾਏ, ਉਹ ਮਾਲਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀ ਵੀ. ਆਰ. ਵੀ. ਅਤੇ ਟੇਰੀ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਜੈਸਿਕਾ, ਸੇਬੇਸਟੀਅਨ ਅਤੇ ਪਾਬਲੋ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਟੀਮ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡੱਲੇਵਾਲ, ਭੀਖਵਾਲ, ਜਨੌੜੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਰਥ ਸਰਕਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 1822 ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਸਰਕਲ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 1864 ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜੁਟੀ ਹੈ। ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਰਥ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਤੈਨਾਤ ਕੰਜਰਵੇਟਰ ਡਾ. ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪਾਪੂਲਰ ਅਤੇ ਸਫੈਦੇ ਦੇ ਪੇੜ ਤੋਂ ਕਾਰਬਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਦ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਵਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ।

ਇੱਕ ਟਨ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਗਮੋਹਨ ਅਵਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਬਨ ਕਰੈਡਿਟ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਭੀਖਵਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਏਮਿਸ਼ਨ ਰਿਡਕਸ਼ਨ (ਸੀ. ਏ. ਆਰ.) ਕਾਰਬਨ ਸੋਖੇ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਲੱਗੇ ਪੌਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜੇਕਰ ਦਾ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਆਈ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੇ 100 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਅਵਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕੀਤੀ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 100 ਸੀ. ਏ. ਆਰ. ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਾਰੇ ਐਕਸਪਰਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਾਰਬਨ ਉਤਸਰਜਨ ਮਿਲਾਣਗੇ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜਨੌੜੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਾ ਹਨ।

ਸੜਕਾਂ ਦੁਆਲੇ ਰੁੱਖ

ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਅੱਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸੋਚ ਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸੋਚ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਇਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਘਰਾਂ 'ਚ ਮਚਦੀ ਅੱਗ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ, ਫਸਲੀ ਧੂੰਆਂ ਤੇ ਕਾਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ ਵਸਦੇ ਲੋੜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡੀਜ਼ਲ ਇੰਜਨਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਅਦਿੱਖ ਧੂੰਆਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਰੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜਾਮਣ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ। ਜੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾਮਣ ਤੇ ਨਿੰਮ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਕੁਆਰਗੰਦਲ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖਾ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਡਾਕਟਰ ਹਨ।

ਗੁਣਵੱਤਾ ਭਰਪੂਰ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਾਦਾਂ ਪਾਓ

ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਦ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਫਲ ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਲ ਦਾ ਸਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਬੂਟਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਾਰਣੀ-1

ਡਾ: ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ,
ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਬਾਗਬਾਨੀ ਪਟਿਆਲਾ
ਮੋ: 75080-18903

ਕਿਉਂਕਿ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਾਨੋਪੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਦ ਪਾ ਕੇ ਹਲਕੀ ਗੋਡੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

5. ਅਮਰੂਦ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਪਾਉਣ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਮਈ-ਜੂਨ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਹਨ।

6. ਬੇਰ ਨੂੰ ਖਾਦ ਪਾਉਣ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨਾ ਹੈ।

7. ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਹੈ। ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਝਾੜ ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ

ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਨੋਟ : 1. ਸਾਰੀ ਰੁੜੀ ਦੀ ਖਾਦ, ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ, ਅਤੇ ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼ ਖਾਦ ਨਾਖ, ਆੜੂ, ਅਲੂਚਾ, ਅੰਬ ਅਤੇ ਕਿੰਨੂ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪਾਓ।

2. ਕਿੰਨੂ, ਅੰਬ, ਲੀਚੀ, ਆੜੂ, ਨਾਖ ਅਤੇ ਅਲੂਚੇ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਫੁੱਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਫਲ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਓ।

3. ਅੰਗੂਰ ਵਿਚ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਪੋਟਾਸ਼ ਖਾਦ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਯੂਰੀਆ ਖਾਦ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ ਖਾਦ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਪਾਓ।

4. ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਦਾਂ, ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤਰੀ (ਕਾਨੋਪੀ) ਹੇਠ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਣੇ ਤੋਂ ਇਕ ਫੁੱਟ ਦੂਰ ਖਾਦ ਪਾਓ,

ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਬਨਸਪਤਿਕ ਵਧਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਖਾਦ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

8. ਫਾਸਫੋਰਸ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਫਲ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਬਣਨ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਵਧੇ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਾਸਫੋਰਸ ਦੀ ਘਾਟ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ

ਸਾਰਣੀ-1 : ਫਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ (ਗ੍ਰਾਮ) ਦੀ ਮਾਤਰਾ						
ਲ. ਨੰ	ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਉਮਰ (ਸਾਲ)	ਰੁੜੀ ਦੀ ਖਾਦ (ਕਿਲੋ)	ਯੂਰੀਆ	ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ	ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼
1.	ਕਿੰਨੂ	1-3	10-30	240-730	--	--
		4-7	40-80	970-1690	1370-2400	--
		8 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	100	1940	2730	--
2.	ਅੰਬ	1-3	5-20	100-200	250-500	175-350
		4-6	25-50	200-400	500-750	350-700
		7-9	60-90	400-500	750-1000	700-1000
		10 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	100	500	1000	1000
3.	ਲੀਚੀ	1-3	10-20	150-500	200-600	60-150
		4-6	25-40	500-1000	750-1250	200-300
		7-10	40-50	1000-1500	1500-2000	300-500
		10 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	50	1600	2250	600
4.	ਆੜੂ	1-2	10-15	180-360	190-380	150-300
		3-4	20-25	540-1000	570-760	450-830
		5 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	25	1000	760	830
5.	ਅਲੂਚਾ	1-2	6-12	60-120	95-190	60-120
		3-4	18-24	180-240	285-380	180-240
		5-6	30-36	300-360	475-570	300-360
		6 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	36	360	570	360
6.	ਨਾਖ	1-3	10-20	100-300	200-600	150-450
		4-6	25-35	400-600	800-1200	600-900
		7-9	40-50	700-900	1400-1800	1050-1350
		10 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	50	1000	2000	1500
7.	ਅੰਗੂਰ	1	20	400	1500	250
		2	35	500	2500	350
		3	50	600	3500	500
		4	65	800	4000	650
		5 ਤੋਂ ਉੱਪਰ	80	1000	4500	800

ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਕਾਂਸੀ ਜਾਂ

9. ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਕੀੜਿਆਂ-ਮਕੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਫਲ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਫਲਾਂ ਵਿਚ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੁੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਲ ਜਲਦੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਘਾਟ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਬੱਚਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਟੈਸਟ ਤੁਸੀਂ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਬਾਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ 7 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਤੋਂ ਔਗਰ ਸੰਦ ਨਾਲ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

10. ਜੇਕਰ ਉੱਕਤ ਤੱਤ ਮਿੱਟੀ ਟੈਸਟ

Rise.
Mahindra

BIG ON FEATURES. BIG ON SAFETY.

BIG ON SAVINGS.

RAJ VECHILES PVT. LTD

PATIALA
Hira Bagh, Rajpura Road
M. 92163-83180

SANGRUR
Near India Oil Depot,
Mehlan Road

BARNALA
Opp. Grand Castle Resort,
Raikot Road

MALERKOTLA
Near Gaunspura,
Ludhiana Road